Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 30 (13825) | 1975 оной февралиин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн.

...ОЧТО ЗӨӨЛГЭ— ...УХАЛА ХЭРЭГ

...анай республикын хото городуудта, хүдөө нютагууд... үнөө газетэ, журнал захидаггүй хүнние, гэр бүлые ...онь бэрхэтэй болонхой. Зарим айлнууд жэл бүри ...таран ондоо газетэ, журнал абана. Тинхэдэ полиги... хэблэлдэ захил абалга улам дээшэлжэ байна. Эдэ ...э хадаа совет хүнүүдэй, тэрэ тоодо манай республи... ажалшадай ажабайдалай бүри һайжаржа, баян ...р боложо байһанай гэршэ болоно. Газетэ, журнал... ...ые ажалшадай олоор захидаг болоһон ушар хадаа ...эй үзэл бодолой эрилтын улам дээшэлжэ байһанай ...нэгэ гэршэ мүн.

...ад зоной дунда хэблэл тарааха хүдэлмэри ажалша... ...оёлой эрилтэ хангалгын нэгэ шухала хубинь болоно. ...һээ ажалшадай захиһан газетэ ба журналнуудые, ...болон бусад корреспонденци түргэнөөр эзэндэнь ...хэ хэрэг тон ехэ удха шанартай болоно. Энэ хэрэгтэ ...городуудта, хүдөө нютагуудта хүдэлдэг олон тоото ...ьонуудай үүргэ ба харюусалга угаа ехэ.

...ншалжа байгыт, почтальон», «Почтальон — манай ...хүндэтэй айлшан» гээд хүн зоной хөөрэлдэжэ бай... ...агнаха, дуулахадаа хэнэйшье зүрхэ сэдьхэл бая... ...р байдаг. Тиимэ байха ёһотойл даа. Үдэр бүри томо ...э үргэлөөд, тосхоной гү, али холын багахан һуу... ...ютагуудай үйлсөөр яаралтайхан ябажа байдаг поч... ...нууд зондо ямар ехэ баяр, һонирхолтой мэдээсэлнүү... ...сарна, дуулгана гээшэб!

...сата тиимэ обёормоор бэшэ аад, ехэ удха шанартай ...ьоной ажалда үнэн сэдьхэлһээ хандажа, оролдосо ...тээр хүдэлдэг хүнүүд республика доторнай олон. ...инай аймагай Далахайн совхозой хоёрдохи отде... ...н почтальон Буда Шагдурович Гармаев нютагаар... ...нгаа дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй юм. Энэ нүхэр ...й хэдэн жэлэй туршада почтальоноор хүдэлжэ, һайн ...лтэй болонхой.

...СС-эй үнинэй гэшүүн В. Ш. Гармаев үдэр бүри мо... ...о мордожо, үнинэй танил болоһон харгыгаараа та... ...лан, холын малшадай байра тээшэ зүглэн ошоно. ...газетэ ба журналнуудые, бэшэгүүдые абаашажа, ...онь барюулхадаа, ямар нэгэн хэблэлдэ тунхаглагда... ...онирхолтой материалнууд тухай тобшохоноор хөөрэ... ...Совет орон доторхи, республика болон аймагайнгаа ...онинтой малшадые танилсуулдаг заншалтай. Энэ ...хэнэй ямар газетэ, журнал абаха дуратай байһа... ...айса мэдэдэг, дурадхадаг байха юм. Тиигэжэ хэб... ...раaха хүдэлмэридэ хубитаяа оруулалсадаг болоо.

...ын фермэ, гүүртэнүүдээр почтоёо зөөжэ ябахадаа, ...адай ажал хэрэгээр һонирходог, дутуу дундануу... ...усадхаха таатай зохид зүбшөөл, заабари үгэжэ ...Тиигэхэдээ Буда Шагдурович Гармаев нэгэ доро ...н уялга — почтальоной, агитаторай, арадай хинал... ...үлэгэй гэшүүнэй уялгануудые жэгдэ һайнаар дүүр... ...ябана. Тиимэл хадаа совхозойнгоо бүхы хүдэлмэри... ...й, илангаяа холын малшадай дунда хүндэтэй болоо ...и.

...гажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхо... ...оёл гэжэ нютагта гол түлэб малшад — һаалишад, ...од ажалладаг байна. Тэндэ Балдан Раднаев ...н почтальоноор хүдэлдэг юм. Даабарита ажалдаа ...усалгатайгаар хандажа, малшадай захиһан газетэ, ...алнуудые саг соонь абаашажа үгэхын тула ехэ орол... ...гаргана. Тиигэхэ зуураа хүн зонһоо хэблэлдэ захил ...асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Тиигэжэ олоной ...магтаал һайшаалда хүртэдэг болонхой.

...ар-Шэбэрэй аймагай Хүсөөтэ, Хэжэнгын аймагай ...на, Түнхэнэй аймагай Толтой болон бусад нютагууд ...лдаа һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг почтальонууд ...ана. Улаан-Үдэ хотодо һайнаар хүдэлдэг, ажалшад... ...ндэтэй болоһон почтальонууд баһал олон. Тиигэжэ ...р ажалшадай соёлой эрилтэ хангаха хэрэгтэ хуби... ...оруулалсана. Иимэ жэшээнүүдые республикын ай... ...хэндэ оложо болохо.

...д почто зөөхэ, газетэ болон журналнуудые эзэн... ...үргөөр хүргэхэ хэрэг республика доторнай жэгдэ ...р табигданхай гэхын аргагүй, Энэ шухала хүдэл... ...аймагуудай, колхоз болон совхозуудай түб һуури... ...һайнаар табигдаһан байбашье, харин холын бага... ...нагуудта, фермэ ба гүүртэнүүдтэ нилээд дутагдал. ...Зарим малшад өөһэдынгөө захиһан газетэ, журнал... ...е долоон хоногто нэгэ дахин, үшөөшье удаан боло... ...бана.

...асуудалаар нэгэ жэшээ дурдая, Захааминай айма... ...тэлүүрэй совхоздо нниитын малай хэдэн арбаад фер... ...ра, гүүртэ бии юм. Тэндэ олон тоото хүн ажалладаг. ...ахын холын малшадта почто зөөхын тула респуб... ...«Скотопром» трестын шиидхэбэреэр тусхай хоёр ...ьон үгтэһэн байгаа. Теэд тиимэ почтальонууд то... ...оогүй, тэдэнэй салин хүлһые ажалһаа сүлөөлэгдэ... ...ран зураашада совхоз түлэнэ. Малшадай газетэ, ...алнууд харгын хүнүүдтэй эльгээгдэдэг, зарнмдаа ...д хоногто абаашагданагүй.

...бүгэдэ тухай тэндэхи хэлхеэ холбооной отделениин ...ьник М. Дансарунова манай редакцида мэдээсэһэн ...Тус асуудалаар КПСС-эй райкомдо редакци ханда... ...байгаа. Теэд ямаршье харюу ерээгүй байһаар.

...хар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой ...э, отаранuудта хүдэлдэг малшадай захиһан газетэ ...урналнууд саг соогоо абаашагданагүй. Тинхэдэ Ахын... ...ын, Яруунын аймагуудай зарим нютагуудта почто ...хэрэг хангалтагүйгөөр табигданхай.

...ндэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэл гаража, респуб... ...н предприяти, колхоз ба совхоз бүхэндэ, ажалшадай ...ктив бүхэндэ социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр ...ржэ байна. Хүдэлмэришэн, колхозник бүхэн габша... ...айнаар хүдэлжэ, табан жэлэй даабаринуудые ам... ...тай дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Хүршэ гү, али мүры... ...аймагайнгаа, колхозойнгоо ажал хэрэгээр, орон ...хи, уласхоорондын байдалаар хүн бүхэн үдэр бүри ...хоно. Тиимэһээ почто зөөхэ хэрэгые бүри һайжа... ...а эрилтэ табигдана. Ушар иимэһээ колхоз, совхозуу... ...партийна организацинууд, нютагай Соведүүдэй гүй... ...комуудпочтальонуудай хүдэлмэрине хинан шалгажа, ...эй сагтань бодото туһаламжа үзүүлжэ байха уял...

МҮРЫСЭХЭ, ТУҺАЛАЛСАХА, ИЛАХА!

ХҮРШЭ АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Һаяхан Сэлэнгын аймагай делегаци мүрысөөтэ Зэдын аймагай ажахынуудые хоёр хоногой туршада ябажа хараба. Делегацин бүридэлдэ: Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. Ц. Цоктоев (хүтэлбэрилэгшэ), КПСС-эй райкомой секретарь С. Д. Ринчинов, Сэлэнгын, Кировэй нэрэмжэтэ совхозуудай директорнууд А. М. Гусев, Г. С. Чебунин, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай парткомуудай секретарьнар П. С. Маланов, В. Д. Николаев, хонишод — СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ж. Б. Санжиев, А. М. Акулов, В. Д. Булгатов, һаалишан С. Ц. Бальжинимаева, кукурузашан Б. Р. Жамбалов, механизатор Д. Б. Жапов, луговод Ш. Ж. Очиров гэгшэд оролсобо.

КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь С. Б. Жаргалов аймагайнгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэг тухай айлшадтаа хөөрэжэ үгөө.

Сэлэнгын аймагай түлөөлэгшэд Ленинэй ордено Борьёогой үүлтэртэ хонидой совхоздо, XX партсъездын, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай үйлэдбэритэй танилсаа. Айлшад Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай комплексно - оньһожоруулагдамал һаалиин фермын коллективэй, Борьёогой совхозой суута хонишон Д. Я. Свистуновой ажал хүдэлмэритэй, мүн «Мир» колхозой культурно-ажаһуудалай барилгануудтай тодорхойгоор танилсаһан байна.

Хоёрдохи үдэрэйнгөө түгэсхэлдэ сэлэнгээрхин Зэдын аймагай Соведэй сессидэ хабаадагшадтай, колхоз болон совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдтэй уулзаа. Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. Ц. Цоктоев хүршэнэрэйнгөө түрүү дүй дүршэл тухай, аймагай ажахынуудай байдал тушаа һанамжаяа хубаалдаа, хүршэнэрэйнгөө һургаал абамаар дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөөд, ажалшадта түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эрхим һайн амжалтануудые туйлахыень хүсөө. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хүршэ эдэ аймагуудай заншалта мүрысөө үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй байһанаа Сэлэнгын аймагай бүхы ажалшадай үмэнэһөө мэдүүлбэ.

Уулзалгын һүүлээр Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай түлөөлэгшэд 1975 оной социалис мүрысөөнэй хэлсээндэ гараа табиһан байна.

Зэдын аймагай делегаци январиин 29—30-да Сэлэнгын ажахынуудаар ябаба. Делегацнин бүридэлдэ: Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ю. Цыбикжапов (хүтэлбэрилэгшэ), КПСС-эй райкомой секретарь В. И. Трофимов, аймагай газетын редактор А. Б. Будажапов, хонишон Д. Я. Свистунов, механизатор П. Г. Суковатиков, лугомелиоративна отрядые даагша Ч. Ю. Банзаракцаев, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Д. Р. Бубеев, һаалишан Д. Д. Чагдурова, хонишон, Социалис Ажалай Герой Г-Ц. Г. Цыремпилова, аймагай хүдөө ажахын управлениин инженер В. М. Дагаев, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь А. И. Труднев, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Н. Шабанов гэгшэд оролсобо.

Зэдын аймагай түлөөлэгшэд Сэлэнгын совхоздо, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ажахытай танилсаа. Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилга хараа. Айлшад Сэлэнгын совхозой һаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкинагай ажалай түрүү дүй дүршэлтэй танилсаһан, тэрэнэй ажал хэрэгтэ үндэр сэгнэлгэ үгэһэн байна.

Январиин 30-да Зэдын аймагай түлөөлэгшэд Сэлэнгын колхоз ба совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдтэй, аймагай Соведэй сессидэ хабаадагшадтай уулзаа. Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ю. Цыбикжапов аймагайнгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэг тухай тобшо тэдыгээр хэлэһэн, хүршэ аймагайнгаа ажахынуудаар ябажа хараһан тухай һанал бодолоо хубаалдаһан, Сэлэнгын аймагай ажалшадта табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эрхим амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Хүршэ аймагуудай түлөөлэгшэд 1975 оной социалис мүрысөөнэй хэлсээндэ гараа табиһан байна.

Тиигэжэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хүршэ хоёр аймагай ажалшад мүрысэжэ, шэн зоригтойгоор ажаллаха байһанаа баталан харуулба.

Р. БАЛДАНОВ, манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнггын, Зэдын аймагуудай түлөөлэгшэд 1975 оной социалис мүрысөөнэй договорто гараа табижа байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Захааминай аймагай Санагын совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, манай совхозой ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ мяха гүрэндэ худалдаха даабаряа 104, һү тушааха түсэбөө 116 процент дүүргэһэн юм.

КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин (1974 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай ажахын хүдэлмэришэд шэнэ жэлдэ бүри эдэбхи үүсхэлтэйгээр, оролдосотой һайнаар хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй. Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюу болгон, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын, газарай гектар бүхэниие һайнаар ашаглахын, абадаг продукциингаа шанар һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди. 1975 ондо — юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 5600 центнер мяха, 3940 центнер һү гүрэндэ худалдахабди. Ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын, нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула үсэд шангаар тэмсэжэ, һайжаруулагдаһан сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряахабди.

Хүдөө ажахын продукнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ тушааха 1975 оной, мүн бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые горитойгоор үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 15 тонно мяха гүрэндэ худалдахабди.

Юһэдэхи табан жэлэй гүршада мяха болон һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна үдэр болотор дүүргээд, жэлэй эсэс болотор табан жэлэйнгээ түсэбые мяха худалдалгаар 105 процент, һүөөр—101 процент бэелүүлхэбди.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ шэнэ, түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэжэ, сенаж бүри ехээр дарадаг болохобди.

Энэ жэлэй хабарай тарилгада һайнаар бэлдэжэ, байгша оной мартын 10 болотор тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы тракторнуудаа, бусад техникээ заһабарилжа дүүргэхэбди. Сабшалан болон тэжээлэй ургамалнуудай таряалан дээрэ 9 000 тонно нютагай үрэжүүлгэ гаргахабди.

Мал ажал дээрэ ажалай бүтээсые 5 процентээр дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые 1974 онойхиһоо 2 процентээр хямдаруулхабди.

Манай совхозой бүхы ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа, бага гаргашатайгаар, һайн шанартай, ехэ продукци Эхэ орондоо үгэхын тула тэмсэжэ байнхай.

Совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй суглаан дээрэ энэ уялга баталагдан абтаба.

ТҮЛ АБАЛГА УРАГШАТАЙ

ХЭРЭН. (Түнхэнэй аймаг). Аймагай газетын корреспондент И. Федоров ингэжэ дамжуулна: «Сибиряк» колхозой Түхэреэнэй отделениин ахалагша хонишон Юрий Сороковиковой даадаг отарада 400 шахуу эхэ хонин харууһалагдадаг юм. Мүнөө эндэ түл абалга түлэг дундаа.

Һүүлэй мэдээгээр, Юрий Владимировичай отарада 250 гаран хурьган абтаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхээр социалис уялга абаһан тус отарын коллектив үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэжэ, үбһэ тэжээлээ хүсэд хүрэхөөр газаагаа зөөжэ асарһан юм. Мүн хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Юрий Сороковиков сугтаа ажалладаг Андрей Закомельскитэйгээ хамта хараалһан зорилгоёо жэншэдгүй бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэд.

АРБААД МЯНГА АБТАБА

ХОРИ. Аймагай ажахынууд мүнөө жэлдэ 55 мянга гаран хурьга абаха, эдэнэйнь 2 мянганиинь хабар абтаха. Хонишод хоорондоо мүрысэжэ, тус тустаа социалис уялгануудые тодорхойлонхой. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө хонишод оролдожо эхилһээр үнинэй.

Үдын совхозой хонишод 16700 хурьга, «Георгиевский» совхоз — 11 мянга гаран, Анаагай — 10 мянга гаран, Дээдэ-Тайлсын—8 мянга шахуу, Хүрбын — 5500, Хориин совхоз — 3 мянга хахад хурьга абаха түсэбтэй.

Һүүлэй мэдээгээр аймаг дотор хамта дээрээ 8 мянган хурьган абтаба. Хурьга абалга Дээдэ-Тайлсын совхоздо эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ байнхай. Эдэнэр 3 мянгаад хурьга абаад, бүтэн бүрин түлжүүлжэ байна.

Хурьга абалгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаһан эндэхи хонишод энэ хүдэлмэрине эмхитэйгээр үнгэргэнэ. Жэшээлхэдэ, тус ажахын хонишод Петр Ильич Борисов, Иннокентий Филиппович Машанов гэгшэд харууһалжа байһан 520 хонидһоо 460—440 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлнэ. Хонишод Григорий Николаевич Скворцов, Василий Андреевич Хаметов гэгшэд 517 хониһоо 422—360 хурьга абанхай. Эдэ хонишод үбһэ, таряа талханай зүйлөөр дүүрэн хангагданхай, хонидоо бүлеэн үһаар үһална.

Хурьга абалга «Георгиевский», Анаагай, Хүрбын, Хориин совхозуудта январиин 20-доор эхилэнхэй, мүнөө тус тустаа 1000—1500 хурьгатай болонхой. Хориин совхозой хонишод Цырма Сультимовна Жамбалова, Хотокто Ампилович Цырендоржиев, Карп Манхасвич Танганов гэгшэд тус тустаа 100—150 хурьгатай болоо.

Аймагай хонишод абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

ДААБАРЯ ДҮҮРГЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

ТУРУНТАЕВО. (Прибайкалиин аймаг). «Зырянский» совхозой Ангырай фермын үнинэй һаалишадай нэгэн Нина Степановна Шангина һү һаалиия жэл бүри дээшэлүүлнэ. Жэшээлбэл, 1971 ондо бүхыдөө 295 центнер, 1972 ондо — 414, 1973—1974 онуудта 411—430 центнер һү һаагаа. Юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабарине нүхэр Шангина февраль һарада сүм дүүргэхэ.

1975 ондо Нина Степановна үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү һааха уялга абаад, оролдосотойгоор ажаллажа байна.

ЗАҺАБАРИЛГЫН ШАНАР ҺАЙН

КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгые халуунаар угтаһан «Зырянский» совхозой механизаторнууд ороохо таряа ехээр ургуулжа, гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдон, эдэ үдэрнүүдтэ хабарайнгаа тарилгын бүхы машина, техникэ, тракторнуудаа заһабарилжа, бэлэн болгожо байнад.

Машина, техникэсэ түргэн болзорто, һайн шанартайгаар заһабарилха талаар Нестеровой отделениин механизаторнууд онсо шалгарна. Мүнөө эндэ 5 трактораи 3-нинь, 9 плуг заһабарилагдаад, сеялкэнүүдынь бэлэн болгогдожо дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Тинхэдэ Ангырай отделениин механизаторнууд заһабарилгынгаа хүдэлмэрине урагшатайгаар ябуулжа байнхай.

Совхоз хабарай тарилгада хабаадуулагдаха бүхы машина, техникээ февралиин 23 болотор сүм дүүргэхэ зорилготой.

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин аймаг.

...А. ГРОМЫКЫН ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭ ...ШООД БАЙҺАН ТУХАЙ

...АМАСК. (ТАСС). КПСС-...ЦК-гай Политбюрогой гэ...н, СССР-эй гадаадын ...гүүдэй министр А. А. ...мыко Араб социалис ...элтэ гэдэг партиин хү... ...эриин гэшүүн, Сириин ...Республикын Министр... ...дэй Соведэй Түрүүлэгшэ ...муд аль-Айюбитай эндэ ...аба. СССР-эй ба САР-... ...хоорондохи харилсаанай ...далнууд, тэрэшэлэн хоёр ...ые һонирхуулдаг бусад ...далнууд хөөрэлдөөнүү... ...уеэр зүбшэн хэлсэгдээ.

...үнөөдэр Совет-Сириин ...ментнүүдтэ гар табиг... ...а. СССР Сири хоёрой ...ондын экономическа ба ...ическэ харилсаа холбоон ...тай хэлсээндэ, элүүрые ...хамгаалгын ба медицинын ...умэй талаар харилсаа холбоон тухай правительстванууд хоорондын хэлсээндэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, САР-ай Премьер-Министрэй орлогшо ба гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам гар табяа.

Гар табилгын үедэ САР-ай түсэблэлгын хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй министр Нуралла Авад Нуралла, САР-ай элүүрые хамгаалгын министр Мадани аль-Хиями гэгшэд байлсаба.

Совет-Сириин документнүүдтэ гар табигдаһанай һүүлээр А. А. Громыкын, А. Х. Хаддамай хоорондо түгэсхэлэй хөөрэлдөөн болоо.

А. А. Громыко Сириин Араб Республикадахи хани ёһоной уулзалгануудаа дүүргээд, мүнөөдэр Дамаскһаа мордобо. Тэрэниие САР-ай Премьер-Министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам болон Сириин бусад тушаалтад, тэрэшэлэн СССР-һээ САР-та байдаг элшэн сайд Н. А. Мухитдинов аэродром дээрэһээ үдэшөө.

КАИР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко февралиин 3-да эндэ ерэбэ. Аэропорт дээрэ тэрэ иигэжэ мэдүүлээ:

Эндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха, хөөрэлдэхын тула хани ёһоной албанай хэрэгээр Египедэй Араб Республикада ерэбэбди.

Империализмда, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү, эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй талаар уг зорилгонуудаймнай адли байһан ушар Советскэ Союз Египет хоёрые нэгэдхэнэ, манай оронуудай ба арадуудай хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооной хүгжэлтые саашадань батадхаха үндэһэ һуури бии болгоно. Энэмнай Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет египет договорой хэм хэмжээн соо АРЕ-гэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай бүтэмжэтэй хөөрэлдөөнүүдые ходо хэхэ ябадалда туһа хүргэхэнь дамжаггүй. Бодото байдалһаа хараха, иимэ харилсаан ашаяа харюулна. Мүнөөшье тиимэл байха гээд этигэнэбди.

АРЕ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми болон бусад тушаалтад А. А. Громыкые аэропорт дээрэ угтаа. СССР-һээ АРЕ-дэ байдаг элшэн сайд В. П. Поляков угталсаба.

...А. Громыко Сириин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

...АМАСК. (ТАСС). КПСС-...ЦК-гай Политбюрогой гэ...н, СССР-эй гадаадын хэ...гүүдэй министр А. А. ...мыко Сиридэхи СССР-эй ...льстводо Сириин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа.

КПСС-эй ба СКП-гэй хоорондын харилсаанай заншал болоһон, үнэн зүрхэнэй, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хани ёһоной хөөрэлдөөндэ СКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Халед Багдаш, СКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретариин орлогшо Юсеф Фейсал, СКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ибрагим Бакри, Морис Салиби, Захир Абдель Самад, Омар Сибаи, Халед Хаммами, Раму Шейху, Мурад Юсеф, тэрэшэлэн СССР-һээ САР-та байдаг элшэн сайд Н. А. Мухитдинов гэгшэд хабаадаба.

„Салют-4" шэнжэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлһөөр

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станциие жолоодон ниидэгшэ Алексей Губаревай, Георгий Гречкын 24-дэхи хүдэлмэриин үдэрынь февралиин 3-да Москвагай сагаар 8 час 45 минутада эхилээ. Энэ үдэрэй программын гол зүйлынь медицинскэ туршалганууд болоно.

Эдэнэр февралиин 1 ба 2-то астрофизическэ шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна. Тиихэдээ Наранай нюруу дээрэ ба атмосферэ соо спектрэй яб ягаан диапазондохи өөрсэ шэнжэтэй үзэгдэлнүүдые, улабар диапазон соо Сатурн планетые, Галактикадахи рентгенэй элшын хаалаһа сасардагые шэнжэлээ.

Хэдэ хэдэн спектрометрнүүдэй туһаламжаар спектрэй яб ягаан ба улабар диапазонуудта Дэлхэйн атмосферын тунгалаг байлгань тодорхойлогдоо. Тинхэгээ хамта Дэлхэйн дээдэ хубидахи элдэб үндэртэ озоной ба уһанай ууралай сутларалгые үргэлжэ дээрэнь элирүүлхэ зорилгоор атмосферын спектральна шэнжэнүүд тодорхойлогдобо.

Станци дээрэхи түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Нүхэд Губаревай ба Гречкын бэень һайн ябаана. «Салют-4» станци дээрэ шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

КОМИТЕТ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҺЭРГЭЭГЭЭ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор хүсэндэнь оруулалгын асуудал хаража үзэхын тула байгша оной май соо Женевэдэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан конференци зарлаха бэлэдхэлэй комитет февралиин 3-да Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо хүдэлмэреэ һэргээбэ. Энэнь Бэлэдхэлэй комитедэй гурбадахи сесси болоно. Түрүүшын хоёр сесси үнгэрэгшэ жэлэй апрель, август соо зарлагдаа һэн.

Комитедэй хүдэлмэридэ 31 ороной делегацинууд, тэрэ тоодо А. А. Рощин түрүүтэй СССР-эй делегаци хабаадана.

Бэлэдхэлэй комитет зарлагдаха конференциин хүдэлмэриин эмхидхэлэй асуудалнуудые, тэрэнэй зүблэхэ зүйлые, бүридэлые зүбшэн хэлсэхэ юм. 1970 оной мартын 5-да хүсэндөө ороһон, 80 гаран гүрэнэй эсэслэн баталһан, Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорые бэелүүлгын асуудал хаража үзэхэ зорилгоор тус конференци зарлагдана.

МҮРЫСЭДЭГ АЙМАГУУДАЙ ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

МҮРЫСӨӨНДЭ БҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАЯ

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛДЭ—ҮРГЭН ХАРГЫ

Хэр угһаа хойшо хүршэ һуудаг, байгаалиингаа эрхэ байдалаар адлирхуу, ажахынуудайнгаа арга боломжыншье талаар тухайтай манай Хори, Хэжэнгын аймагууд үнинэй мүрысэдэг заншалтай.

Тээсгэн шэнэ жэлэй эхеэр хоёр аймагуудай түлөөлэгшэд хоорондоо ябалсажа, социалис мүрысөөнэйнгөө дүн гаргаа, энэмнай али али аймагта юугээрээ туһатай байгааб, саашадаа заншалта социалис мүрысөөгөө ямар гуримаар эмхидхээ һаа, бүри ашаг үрэ ехэтэй болохоб гэжэ хөөрэлдөөд, мүрысөөнэй шэнэ договор баталаабди.

Социалис мүрысөөн гэшэмнай олониитые ажалай үшөө ехэ дэбжэлтэдэ эмхидхэн элсүүлхэ, шэнэ амжалтада зоригжуулан хүтэлхэ талаар тон хүсэтэй, үнинэй шалгагдамал зэбсэг мүн. Коллектив, хүн бүхэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр эмхидхэжэ шадаад, хүн бүхэнэй абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байгаал һаань, ямаршье бэрхэшээл дабагдаха, ямаршье ехэ зорилго дүүргэгдэхэ байна. Эгээл энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай Хандалга соо тодоор хэлэгдэнэ бшуу.

Һүүлэй хэдэн жэлдэ манай эндэ сагай уларил таарамжагүй, муу байжа, удаа удаагаар ган гасуур болоод, аймагай хүдөөгэй ажалшадта бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдуулаа. Илангаяа ороото тариянай, тэжээлэй таримал ургамалнуудай биратай ургаагүй дээрэһээнь адууһа малда тэжээл дуталдажа, олонхи ажахынуудта бэрхэтэй байдал ушаруулаа.

Тингэбэшье партиингаа областной комитедэй, республикынгаа правительствын үдэр бүриин, али бүхы туһаламжын ашаар, мүн бүхы ажалшадаа элсүүлэн эмхидхэжэ, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлһэнэй ашаар үнгэрһэн жэлдэ аймагай ажахынууд муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Нёдондо бүхы ажахынууднай гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Бүхы адууһа малай тоо толгой урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд олошоруулагдаа. Энэ талаар илангаяа Хориин, Хүрбын, Дээдэ-Тайлсын совхозууд һайн үрэ дүн туйлаа.

Туйлагдаһан зарим тэдэ амжалтадамнай социалис мүрысөөн, илангаяа хоёр аймагуудай хоорондохи мүрысөөн бага бэшэ үүрэг дүүргээ гэжэ һанагдана.

Үнгэрһэн жэлэй эхеэр ороной арадай ажахын бүхы һалбаринуудта Бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол баталан абтажа, аймагай совхоз, леспромхоз, предприяти, эмхи зургаан бүхэндэ мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ һэн. Жэшээнь, һаалишан бүхэн үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, хонишон бүхэн зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, малшан бүхэн шахамалнуудай тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ, луговод бүхэн сабшалангай га бүриһөө 30 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ абаха гэхэ мэтэ тодорхой зорилготойгоор социалис мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байгаа. Тингээд бүхэли бригада, фермэ, отара, звено бүхэн, мүн хүн бүхэн өөһэд өөһэдынгөө арга боломжын зэргээр уялга абаад, мэргэжэл мэргэжэлээрээ мүрысэжэ эхилээ.

Нигэжэ социалис мүрысөөе тодорхойгоор, тусхай хараа зорилготойгоор эмхидхэһэнэй ашаг үрэ зарим тэдэ харагдажа эхилээ. Бүхы 174 һаалишадаймнай 64-ниинь үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һаагаа. Түрүү һаалишад А. Газисова, Е. Банзаргашеева, К. Авдеева, Х. Аюшеева, А. Краснопеева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2600 килограммһаа дээшэ һү һаанхай. Һаалишадай мүрысөөндэ Үдын совхозой эдэбхитэй комсомол басаган Альфинур Газисова бултанһаа эрхимлэжэ, аймаг соогоо эгээн түрүүлэн үнеэн бүриһөө 2769 килограмм һү һааба.

Табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ аймагай олонхи хонишод баһал муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. 17 хонишоднай зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаһан байна. Жэшээнь, Анаагай совхозой хонишод Г. Доржиева, П. Жамбалов, С. Сойжинов, О. Тагаров, Үдын совхозой — Д. Гончиков, Г. Бимбаев, Хориин совхозой — К. Танганов, Ц. Жамбалова, Х. Цырендоржиев болон бусад эгээл олон хурьга абанхай. Үнинэй хонишон Галина Доржиева (Анаагай совхоз) зуун эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга түлжүүлээд, хурьган бүхэнөө 23 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэһээнь һалгаагаа, хонин бүхэнөө 3,4 килограмм нооһо хайшалаа.

Социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан мал адуулагшад, луговодууд, механизаторнуудые тоолохо болоо һаа, олон ааб даа.

Гэхэтэй хамта эдэ түрүүшүүлтэй тон адли эрхэ байдалда байгаад, ахир бага үрэ дүн туйлаһан, түсэб, уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй малшад, механизаторнууд, бусадшье мэргэжэлтэд ажахы бүхэндэ баһал олон. Жэшээнь, хонин ажал дээрэ абаад үзэе. Манай суута хонишон Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тогмитовагай хүдэлдэг Үдын совхоздо нёдондо 29 ахалагша хонишодойнь аяар 15 хүниинь зуун эхэ хонин бүриһөө 80-һаа үсөөн хурьга абаа. Тэрэшэлэн, «Георгиевский» совхоздо бэрхэ һаалишад А. Корнилова, М. Катина гэгшэдэй үнеэн бүриһөө 2350—2400 гаран килограмм һү һаагаад байхадань, ажахын олохон һаалишад үнеэн бүриһөө миил 1200—1500 килограмм һү һааһан байна.

Иимэ тад ондоо үрэ дүнтэй малшад захагүй. Эгээл энээнһээ боложо, гансахан нёдондо совхозуудай гүрэндэ тушааһан бүхы үхэрнүүдэй аяар 20 процентнь дунда, дундаһаа доошо шадалтай байгаа. Мүн мяханай комбинадта эльгээгдэһэн бүхы хонидой 40 шахуу процентнь дунда шадалтай, туранхай байба.

Хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжын, элсүүлэгдээгүй хүсэнэй хэды ехэ байһаниинь гансахан энээн дээрэһээ харагдана. Ингээд ерэхэдэ, социалис мүрысөөнэй ашаг үрэ, үйлэдбэридэ бодото нүлөө үзүүлхэ онол онцшонь үнгэл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гэхэдэ, алдуугүй. Олонхи ушарта мүрысөөнэй миил ёһо тэдысэ эмхидхэгдэдэг ушар үсөөн бэшэ. Социалис уялга абахадаашье, фермэ, гүртэ, бригада, хүн бүхэнэй арга боломжо гүйсэд хараада абтангүй, миил таамагаар, дундуур тоо абажа ерээд бэшэжэрхихэ ушар баһал үзэгдэдэг. Мүрысөөнэй үедэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, тэрэнииеолоной шадабари болгохо талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үшөөл һула.

Манай һанахада, ажахы гү, али бригада, фермэ бүхэнэй хоорондо, мүн малшан, механизатор бүхэнэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, тэдэнэй тус бүриин арга боломжые, эдлэжэ байһан газарайнь шанар, малайнь үүлтэр, мэргэжэл шадабариень харалсажа, зүб тэнсүүриень олоод, тэдэниие хэдэн бүлэг болгон хубаарилан мүрысүүлхэ байна. Тингээ һаа, хүн, коллектив бүхэнэй эрмэлзэл, урмашал ехэ болохо бшуу.

Мүнөө жэлдэ социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, илангаяа үйлэдбэридэ шэнэ түрүү юумэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулнабди.

Нэн түрүүн сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэбди. Мүрысэдэг хүршэ Хэжэнгын аймагай ажахынуудай жэшээгээр тусхай лугомелиоративна отрядуудые совхоз бүхэндэ бии болгохо, олон жэлэй ногоо ехээр тариха, үрэһыень хураажа абадаг болохобди.

Мүн үхэр, хонидые шахан, бэлшээн таргалуулха дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготойбди. Жэшээнь, Дээдэ-Тайлсын совхоз һайн үүсхэл гаргажа, үнгэрэгшэ намарһаа хойшо мал олоор шахаад, шэнэ жэлэй эхеэр тус тустаа 380—400 центнер шэгнүүртэй 280 үхэр мяханай комбинадта тушаажа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэбэ. Хориин, Хүрбын совхозууд намартаа хонидые шахан таргалуулха талаар мүрысөөнэй эхи табяа. Тусхайлбал, Хориин совхоз 3200 хонидые шахажа, тус бүриень 42 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа.

Энэмнай эрхим шанартай мяха ехээр, гаргаша багатайгаар абаха, энээнһээ ашаг олзо оруулха арга олгоно.

Саашадаа хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие улам ашаг үрэ ехэтэй болгохо, продукци ехээр, һайн шанартайгаар, хямда сэнтэйгээр абахын түлөө социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ, энэ талаар эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ наринаар, оролдосотойгоор ябуулха ёһотойбди.

В. ДАРХАНОВ.
КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой түрүү һаалишан Санжит Чимитдоржиева (зүүн гарта). Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой һаалишан К. Н. Авдеева.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1974 ОНОЙ ДҮНГҮҮД

(Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

	Хориин аймаг	Хэжэнгын аймаг
МАЛ АЖАЛ		
Продукциин бүхыдөө абтаһанниинь:		
мяхан	84,8	93
һүн	104,4	94
нооһон	102,8	109
Продукци гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ:		
мяхан	105.1	104
һүн	110,6	103
нооһон	107,5	113
Малай тоо толгой олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ:		
үхэр	102	101,2
тэрэ тоодо үнеэд	88,7	98,6
хонид	99,2	99,3
тэрэ тоодо эхэ эонид	113,4	97,3
адуу морид	98.6	94,3
Малай ашаг шэмэ абалга (кг):		
һүн (үнеэн бүриһөө)	1795	1590
нооһон (хонин бүриһөө)	2,7	2,8
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (кг):		
үхэр	316	309
хонин	32	32
Эхэ малһаа түл абтаһанниинь (зуун эхэ мал бүриһөө):		
тугал	89,3	70
хурьган	79,5	71
ТАРЯАН АЖАЛ		
Тарияанай ургаса (гектар бүриһөө центнерээр):		
ороoһон	7,2	4,8
хартаабха	39	18,6
үбһэн	10,4	4,9
Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
үбһэн	90,9	76
сенаж	36	69
силос	14	40
корнеплодууд	17	2
ногооной гурил	13	105
Намарай паар хахалалга (процент):	104	71
Үрэһэ хааха түсэбэй дүүргэлтэ (процент):		
тарияанай	80	77
хартаабха	80	—
Ой модо бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):	95	103

Хоёр аймагай хоорондо эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй договорой ёһоор 32 ондоо зүйлэй ажалай дүнгэй 15 зүйлөөрнь Хориин аймаг илажа, 14-өөрнь Хэжэнгын аймаг илаһан байна. Иигээд ерэхэдээ энэ мүрысөөндэ Хориин аймагайхид дээшээ үрэ дүн туйлаһан болоно.

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГООР—АМЖАЛТА

Арадай ажахы, соёл культура хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ ехэ тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые шадаал һаа ехээр оруулалсаха зорилготойгоор хүршэ оршодог Хориин ба Хэжэнгын аймагууд хоорондоо ходо мүрысэжэ байдаг һайн заншалтай болонхой юм. Энэ мүрысөөн 1967 онһоо эхилээ бэлэй.

Эдэ хоёр аймагууд тэрэл заншалаараа социалис мүрысөөгөө юһэдэхи табан жэлдэ үргэлжэлүүлхээр хоёр талаһаа договор баталһан байнабди. Промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэридэ хабаатай 32 зүйл тэрэ договор соо оруулагданхай юм. Тэрэ бүхэнөөр туйлагдаха хараа түсэб гү, али хэмжээн заатагүй тодорхойгоор заагданхай байдагынь мэдээжэ ааб даа. Социалис мүрысөөнэй договор шэнэ жэлэй эхиндэ шэнээр зохёогдожо, хоёр талын түлөөлэгшэдэй толгойлогшонор гараа табяа һэн.

Иимэл гуримтайгаар хоёр аймагуудай хоорондо социалис мүрысөөн мүндэлдэг зэргэтэй. Саашадаа мүрысөөнэй гуримай ёһоор тэрэнэй хэр зэргэ дүүрэжэ байһан дүнгүүдынь жэл соо хоёр дахин — түрүүшын зургаа һарын, һүүлшын хахад жэлэй дүүрэмсээр согсологдожо, аймагай газетэнүүдтэ толилогдодог юм. Жэлэй эхиндэ боложо үнгэрдэг аймагай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөнэй шиидхэбэреэр хоёр аймагуудай социалис мүрысөөнэй ябасын үрэ дүнгүүд тушаа үргэн хөөрэлдөөн ажалша коллектив бүхэндэ болодог; саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа дахинаа хаража үзэдэг байха юм.

Гадна хүдэлмэриингөө дүй дүршэлтэй танилсаха, халан абалсаха, бэе бэеынгээ түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудай хэр дүүргэлтэ боложо байһые шалгалсаха зорилгоор арадай ажахын һалбари бүхэнэй түлөөлэгшэд хоорондоо ябалсажа байдаг баһа нэгэ, манай бодомжоор, һайн гуримтайбди.

Шэнээр тогтоһон, үшөө хүсэд мүртөө ороодүй байһан манай аймагта хориинхидтай мүрысэхэ гээшэ түрүүшээр гайтайхан байгаа һэн. Гэбэшье юһэдэхи табан жэлэй эхилхэһээ захалан, манай аймагай совхозуудай, промышленна предприятинуудай байдал эли бодо һайжаржа, хүршэнэрөө иладаг болоһон байна. Жэшээнь, 1973 оной мүрысөөнэй дүнгөөр манай Хэжэнгын аймаг бүхы талаараа хүршэнэрөө ахиһан бэлэй.

Үнгэрһэн тодорхойлхы жэлдэ аймагай ажалшадай дунда социалис мүрысөөн бүри үргэдэжэ, тэрэнэй үйлэдбэриин байдалда үзүүлдэг нүлөөнь улам гүнзэгырөө. Промышленна предприятинуудай дундаһаа Хүртэйн леспромхозой коллектив ехэ һайн амжалта туйлаа. Энэ предприяти модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ жэлэй даабари 110 процент, үйлэдбэрилһэн продукцияа худалдаха түсэбөө 101 процент дүүргээ бшуу. Хэжэнгын тоһоной завод яһала һайн үрэ дүнтэй. Тус коллектив жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие 103 процечтдэ хүргэһэн байха юм.

Үнгэрһэн жэлэй мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолоод, сасуулаад үзэхэдэ, манай промышленность хүршэнэрэйхиһөө нилээд дээгүүр үрэ дүнтэй байжа, илаһандэ тоологдоо.

Хүдөө ажахыгаар мүрысөөнэй дүн мүн лэ согсологдоо Манай аймаг хориинхидһоо зарим тэды гээгдэшоо. Договорто заагдаһан 24 зүйлэй 15-ыень Хориин аймагай ажахынууд дүүргэжэ шадаа, харин манай аймагайхид юһыень лэ бэелүүлһэн байха юм. Тиигэбэшье нёдондо сагай уларилай хэды гасалантай байгаашье һаань, Хэжэнгын аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 104 процент, һү— 103 процент, нооһо— 112 процент дүүргээ һэн. «Зуутан», «хоёр мянгатан» гэһэн нэрэ солотой түрүүшүүлнай жэлһээ жэлдэ улам олон боложо байна. Аймагаймнай 17 хонишод нёдондо зуун эхэ хонин бүхэнһөө зуунһаа дээшэ хурьга түлжүүлээ. Ленинэй ба Ажалай Улаан Тугай орденуудта хүртэһэн «50 лет Октября» совхозой хонишон Цыпилма Булатовна Цыденова тодорхойлхы жэлдэ зуун эхэ хонин бүхэнһөө 120 хурьга түлжүүлжэ, аймагай хонишодой мүрысөөнэй манлайда алхална. Мүнөө нүхэр Цыденовагай толгойлдог бригада Хориин суута хонишод гэр бүлэ Б-Д. Ц. Гончиков ба Н. Л. Тогмитова гэгшэдтэй мүрысэн ажаллана.

23 һаалишаднай хоёр мянганай дабаа гаталанхай. Эгээл ехэ һү нёдондо Кузьмина Елизавета Далаевна һаагаа. Тэрэ даажа абаһан үнеэдэйнгээ толгой бүриһөөнь дунда зэргээр 2576 килограмм һү һааһан суутай.

Эдэ хэдэн жэшээнүүд хадаа аймагууд хоорондо даамгайгаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй али зэргын ехээр, гүнзэгыгөөр нүлөөлдэг удха шанартай байһые бодотоор харуулна. Гэрэнһээ уламжалан, һая боложо үнгэрһэн аймагай түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшад хүршэ хоёр аймагуудай хоорондо эмхидхэгдэдэг заншалта мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэһээ гадна, улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ гэһэн нэгэн ниитэ һанамжатай байһанаа элирхэйлээ. Тэрэл зүблөөнэй һүүлээр мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха жэлэй түсэб эрхимээр дүүргэһэн, бултаниие эхин түрүүлһэн Хэжэнгын совхоздо КПСС-эй райкомой ба аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын улаан туг барюулагдаа һэн.

Хонин ажал дээрэ угаа харюусалгатай, шиидхэхы шэнжэ шанартай хаһа эхилбэ гээшэ. Түл абаха, түлжүүлхэһээ шухала хүдэлмэри, үнэндөө, мүнөө үедэ үгы гэхэдэ алдуутай юумэниинь байхагүй. Аймагай «Хэжэнгын гол» газетын редакциин коллективэй үүсхэлээр тэндэ һая хонишодтой уулзалга болоо һэн. Энэ халуун һые ямар зэргын бэлэдхэлтэйгээр угтажа байһан нүхэр ёһоной. хани хөөрэлдөөн эндэ ... Олонхи ажахынууд(...)дой бригаданууд түл ... даа һайн бэлэдхэл ... байна. Гэхэтэй хамта «...вомайский» совхозой ... ажалай байдал бира... байһаниинь элирээ. Энэ ... хын хонидой тамир ... һула, байрануудынь ... бэлэн бэшэ, эдихэ тэжээл ... байра дээрээ дууһан ... даагүй байба.

Харин Хэжэнгын совхозой хонишодой байра байдал ... саб гэмээр бэлдэ... хэй, хонидойнь ... һайн, һүрэгүүд ... нарин гуримтайгаар бү... хэй байна гэжэ уулза... хабаадагшад тэмдэглээ. ... гаһатын совхозой бэрх... нишон Намжалдоржо Д... ков: «Хэжэнгымнай со... хонишод энэл гурим... дабшаа хадаа саашадаа ... надаа алишье талаараа ... хань лэ хаш. Манай ... үүлтэр һайнтай хони ... бэрилдэг совхоз гэжэ ... ха юм. Тэдэ манһаа ... юумэниинь эндэ үгы ... гэжэ магтаа һэн.

Энэ түрүү малшанай ... һээр болоходо, аймаг... ажахые улам хүгжөөхэ, ... магууд хоорондынгоо ... сөөндэ илажа гарха ... шье, арга боломжошье ... рэн бии гэжэ хэлэхэ ... байнабди. КПСС-эй ... партида, совет арадта ... һан Хандалгада харюу ... гон, манай аймагай ... эрхим ажалаараа, үнэн ... хэрэгээрээ лаб харюу... зоригжонхой.

Аймагууд хоорондо, ... лективүүд хоорондо, ... хоорондо зүбөөр, һа... эмхидхэгдэһэн, үргэ... дэлгэрһэн мүрысөөнэй ... үрые үшөө нэгэ бари... тодорхойлоо. Аймагай ... хозууд гүрэндэ мяха ... даха дүрбэн жэлэй ... 100,3 процент, һү—1... процент, нооһо—100,2 ... цент, үхэр, хони үсхэб... хэ даабари дүүргэгдэх...

1975 оной арадай аж... түсэб болзорһоонь ... дүүргэхын түлөө, ... табан жэлые амжалтата... түгэсхэхын түлөө про... ленностиин, барилгын, ... поотын, хүдөө ажахын ... дэлмэрилэгшэдэй бүхэсой... социалис мүрысөөн ... КПСС-эй ЦК-гай, СССР ... Министрнүүдэй Сов... ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ ... ЦК-гай тогтоолнуудые ... дэтэйгөөр хүлеэн абаһан ... магаймнай ажалшадай ... зориг улам бадарна. Тиигэ... шье энэ жэлдэ ...455 мян... кубометр модо бэлэд... шэрэхэ даабаряа, гүрэ... 340 мянган центнер оро... 27 мянган центнер һ... 50 мянган центнер нооһо ... шааха түсэбөө дүүргэ... эрмэлзэжэ, хүршэнэрөө ... мүрысөөндэ баһал эдэб... тэйгээр хабаадалсахы... урялнабди.

А. РАДНАЕВ.
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД ХӨӨРЭНЭ:

ДЭЭДЭ-ТАЙЛСЫН СОВХОЗОЙ ҺААЛИШАН К. АВДЕЕВА:

— Шадаал һаа һайн үрэ дүн туйлаха гэжэ булта эрмэлзэн, эдэбхитэйгээр мүрысэн хүдэлхэдөө ямаршье коллектив амжалтада хүрэдэг.

Манай Санномысскын фермэдэ жэлһээ жэлдэ социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэдэг. Һаалишан бүхэн өөр өөрынгөө арга боломжын зэргээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ заатагүй дүүргэхэ гэжэ хоорондоо анамана мүрысэн ажалладагбди.

Би нёдондо үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һү һаахаб гэжэ уялга абаһан аад, үнэндөө, 2723 килограмм һаажа, совхоз, аймаг соогоо мүрысөөндэ илажа гарааб. Фермэмнайшье ганса совхоз соогоо бэшэ, бүхы аймаг дотороо социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ.

Энэ жэлдэ би үнеэн бүриһөө 2800 килограмм һү һааха уялга абанхайб. Тэрэнээ дүүргэхын тула жэлэй түрүүшын үдэрһөө оролдоноб. Тусхай рационой ёһоор үнеэн бүридэ үдэрэй 20 килограмм гидролиз, 20 килограмм талханай бурдүүт, үбһэ, һолоомо үгэнэбди. Февраль һараһаа силос эдюулжэ захалаабди. Мүнөө олон үнеэдэйнгээ шэргэнхэйшье һаань, үнеэн бүриһөө үдэрэй 9—10 килограмм һү һаанаб.

ХОРИИН АЙМАГАЙ ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ 1975 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАҺАА

Аймагай совхозууд бүхыдөө 26,8 мянган центнерһээ бага бэшэ мяха, 45 мянган центнер һү, 4450 центнер нооһо абажа, эдэ продукци гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэхэ. Үхэр бүхэниие 350 килограмм, хонин бүхэниие 38—40 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха, үнеэн бүриһөө 1870 килограмм һү һааха, хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха. Зуун эхэ мал бүриһөө — 80 тугал, 82 хурьга, 65 унага абаха зорилго табигдана.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 20 болотор дүүргэхэ.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГАЙ ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ 1975 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАҺАА

Байгша ондо бүхыдөө 28,5 мянган центнер мяха, 65 мянган центнер һү, 3550 центнер нооһо абажа, эдэ продукци гүрэндэ худалдаха түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ. Үнеэн бүриһөө 1750 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм нооһо хайшалха, бүхыдөө 50 мянган хурьга, 5 мянган тугал, 400 унага томо болгохо, хурьган бүхэниие 23 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха зорилго табигдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой Сагаан-Нуурай фермын залуу һаалишад.
М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД ХӨӨРЭНЭ:

ҮДЫН СОВХОЗОЙ ХОНИШОН, СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ Н. ТОГМИТОВА

Жэлһээ жэлдэ хурьга олоор абажа, мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябадаг хонишод тусгаар эрхэ байдалда хүдэлдэг, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэдэндээ ходо туһалдаг ёһотой гэһэншүүгээр зариман һанадаг. Тэрэ тиимэ бэшэ.

Жэшээнь, манайхиие абаад үзэе. Бата-Далайтаяал хоюулан лэ ехэнхи ажалаа хэдэгбди. Үлүү хэниешье эридэггүйбди. Байра байдалнайш бусад хонишодойхиһоо үлүү һайн бэшэ.

Хүршэ Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой түрүү хонишон Ц. Б. Цыденовада хэды дахин ошожо, байра байдалыень, ажалыень хараа һэм. Бусад хонишодойхиһоо юугээрээшье үлүү бэшэ, Гансата бүхы юумыень харахада, гуримтай нарин, ёһотойл ажалша бэрхэ хүнэй хүдэлдэг отара гэжэ мэдэхээр.

Бидэ хоорондоо социалис мүрысөө баталанхайбди. Нёдондо Ц. Цыденова зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, манаа ахяа һэн. Энэ жэлдэ хэмнай илахаб, мэдэтдэнэгүй. Һайнаар, бүхы арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлжэ шадаһан хүн лэ илана бээз. Мүрысөөн энээгээрээл урматай ха юм.

★ ★ ★

ХЭЖЭНГЫН СОВХОЗОЙ ЛУГОВОДУУДАЙ ЗВЕНОЕ ДААГША Б. НАМДАКОВ:

Тарялан дээрэһээ өөдэтэй ургасын абтадаггүй манай аймагай олонхи ажахынуудта сабшалан һайнаар уһалаа, үтэгжүүлээгүй, ургасыень эрид дээшэлүүлээгүй һаа, адууһа малаа түргэн олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэмнай бэрхэтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахынхид сабшалан дээрэһээ үбһэ ехээр абахын тула зарим тэды хүдэлмэри хэнэ. Жэшээнь, нёдондо гансахан манай звеногой сабшалан дээрэ 5 мянга шахуу тонно шэбхэ гаргагдаа, горитой газарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Бүхы газарнай ехэнхидэ 2—3 дахин уһалагдаа. Тингэжэ ехэ гандуу уларилтай жэл байгаашье һаань, совхозой бүхы сабшалан дээрэһээ 64,7 мянган центнер үбһэн абтаа юм. Жэшээнь, манай звено 2 мянган гектар сабшалан дээрэһээ 20 гаран мянган центнер үбһэ хуряагаа.

Зарим газарһаа гектарай 25—30 центнер хүрэтэр ургаса гараа.

Гэхэтэй хамта луговодуудай дунда социалис мүрысөөн үшөө һайнаар эмхидхэгдэнэгүй, эрхим ургаса абаһан хүнүүд бодотоор урмашуулагданагүй гэжэ һанагдана. Үнгэрхэдөө хабар, намарай үедэ звено, луговодуудай хэһэн хүдэлмэриин дүн ажахынууд доторой мүрысөөнэй бюллетеньдэ, аймагай газетын хуудаһануудташье мүртэй харуулагданагүй.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД ХӨӨРЭНЭ:

ЗАГАҺАТЫН СОВХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН Н-Д. ДОНДОКОВ:

— Социалис мүрысөө гээшэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй ашаар гээгдэгшэдые үрэ... шань татаха талаар ехэ хүсэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ай... дотор, тэрэ тоодо манай совхоздо энэ асуудалда ... хэн анхарал хандуулагд... Хонидые искусственна арга... үрэжүүлхын, хурьгадай аб... жа эхилхын урда манай ... хын ахалагша хонишод ... тагүй бэе бэедээ ябажа, ... нэй ямар бэлэдхэлтэй, ... хүдэлжэ байһаниие хара... шалгадаг заншалтай. Һү... дэй нюдэн хурса, нэгэл ... роогүй, ойлгоогүй юумы... хэзээшье заажа үгэхэ.

Тэрэшэлэн аймагай ... ажахынуудай ахалагша ... нишод жэлдээ хоёр да... сугларжа, заншалта хөөр... дөө хэдэг болонхой. Энэ... дүй дүршэлөө халан аба... ха, хонин ажалай шэнэ т... онол аргануудые мэд... абаха, социалис мүрысөө... дүн гаргахадашье ехэ т... тай.

Аймагай түрүү хониш... Ц. Цыренова, Ш. Намжил... Л. Дамшаева гэгшэдтэй ... захадаа, ямаршье хони... бэедээ туһатай юумэ хэ... дэшье ойлгожо абаха б...

Би өөрөө һүүлэй дүр... жэлдэ зуун эхэ хонин ... риһөө 100 хурьга алга... абааб. Табан жэлэй т... хэхы жэлдэшье социал... уялгаяа дүүргэхэл байха... гэжэ һананаб.

БАЙГААЛИИН БАЯЛИГТА ГАМТАЙГААР ХАНДАХА

«РСФСР-эй байгаалиие сахин хамгаалха тухай» хуули, байгаалиие сахин хамгаалгые шангадхаха, тэрэнэй баялигые һайнаар, зүбөөр хэрэглэхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэгэнтэ бэшэ гаргаһан тогтоолнууд республикымнай зарим аймагуудта хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

ХЯАГТЫН АЙМАГ. Энэ аймаг һалхинда үлеэгдэдэг, уһанһаа ехээр нураһан газартай аймаг болоно. Бүхы 75781 гектар таряалангайнь ... процент һалхи, уһанһаа хохидоһон байха юм. Гэбэшье газарай хүрьһэнэй муудалгын эсэргүү тэмсэхэ хүдэлмэри эндэ болон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Һалхинай бороохоодо хиидэн нүүдэг элһэнэй хүрьһэ бүхэлхын тулада Хяагтын ой модоной ажахы ехэхэн хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Тус ажахы табан жэлэй туршада оройдоол 2620 гектар газарта модо бургааһа һуулгаһан байха юм. Мүн таряалан хамгаалха мододые зурааһаар болгон тариха хүдэлмэри унжагайруулагдана. 1973—1974 онуудта 683 гектарта модон һуулгагдаһан байгаа. Гэбэшье энэ багахан талмайда таригдаһан модонууд һайнаар ургажа эхилээгүй бэшэ һаань, тэрэнние мууса харууһалһан, малда гэшхүүлһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, Хяагтын совхоздо болон бэшэшье ажахынуудта иимэ байдал тохёолдоо.

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой ажахынуудай газар дээрэ карьер малтаха хүдэлмэри дура зоргоороо хэдэг организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ багатайгаар хандана. Эдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд карьер малтаха хүдэлмэриеэ дүүргэһэн газараа сэбэрлэхэ, тэгшэлхэ, модо тариха тушаа анхаралнагүй. Тиимэһээ карьерэй малтагдаһан талмай хайша хэрэгээр хаягдаһан, хура бороо, һалхи шуурганда газар нурааха таатай нүхэсэл боложо үгэнэ.

Ажахын хэрэглэмжэдэ модо отолхо хүдэлмэри аймаг дотор гол түлэб колхоз, совхозууд ябуулна. Бүхы 15000 гектар ой модоной 30 процентнь аймагай ажахынуудта даалгагданхай юм. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд даалгагдаһан газартаа модо отолхо дүрим ехээр зүрэшэн унжагайруулна. Модо отолхо хүдэлмэри гуримгүйгөөр ябуулагдана, уридшалан самнаал гаргагданагүй, моодоной отологдоһон талмай сэбэрлэгдэнгүй орхигдошоно. Тиимэһээ гэшүүһэн, сабшадаһан сэбэрлэгдэнгүй үлэнэ. Энэ шалтагаанһаа боложо, 1974 ондо колхоз, совхозуудта даалгагдаһан ой соо 9 дахин түймэр һүжэрэн носожо, 100-гаад гектар талмайн модо галдуулһан байна. Колхоз, совхозууд даажа абаһан участогтаа модо отолбошье, шэнээр модо тариха хүдэлмэри ябуулнагүй.

Хяагта город шадархи 2000 гектар талмайтай ногоон зоню ямаршье харууһагүй орхигдошоһон байха юм. Ажалшадай амарха газар эмхи гуримтай болгогдоногүй. Хяагтын городской Соведэй гүйсэдком энээндэ ехэхэн зэмэтэй, юуб гэхэдэ, ажалшадай амарха ногоон зоные предприяти, эмхи зургаануудта даалгажа үгөөгүй байгаа бшуу.

Уһа сөөрэмүүдые сэбэр байлгаха. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэнгүйгөөр гол мүрэн руу табижа болохогүй. Энэ хүдэлмэри Хяагтын аймагта хангалтагүй байһан зандаа. Аймагай Соведэй гүйсэдком Хяагта городто, Сүхын арһанай заводто, плавико-шпатова руднигта хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй барилга түргэдхэхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулаагүй байха юм. Харанхы һууринай уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые барижа эхилхэ хүдэлмэри түргэдхэхын тулада ямаршье хэмжээн абтаагүй. Тиихэдэ Наушкиин мяханай комбинатда хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ барижа эхилхэ асуудал хоёр жэлэй туршада шиидхэгдээгүй байһаар.

Хяагта городто сүүдхэдээ 4000 кубометр уһа сэбэрлэхэ хүсэтэй түхеэрэлгэ 1969 ондо баригдажа эхилээд, 1972 ондо ашаглалгада үгтэхэ ёһотой һэн. Гэбэшье энэ барилга мүнөөшье болотор ашаглалгада үгтөөгүй байха юм. «Бурятцелинстрой» трестын 466-дахи ПМК 210 мянган түхэригэй сэнтэй сүүдхэдэ 300 кубометр уһа сэбэрлэхэ хүсэтэй түхеэрэлгэ Сүхын арһанай заводто м ү н ө ө барижа байна. Барилгашад энээндэ хайша хэрэгээр хандажа, проектыень хазагайруулаад, барилгыень унжагайруулжа байна.

СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын гэмээр Харанхы тосхондо уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ бариха хүдэлмэри таһалдуулагданхай.

Байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй Хяагтын районно совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Поломошнов) байгаалиие хамгаалха талаар хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байбашье, эмхидхэлэйнь хүдэлмэри һула, муу. Бүлгэмэй гэшүүнине олошоруулха талаар хүдэлмэри ехэ наһатанай дунда хангалтагүйгөөр табигданхай. Аймаг доторхи бүхы 13200 гэшүүнэй оройдоол 3200 хүниинь ехэ наһатан байха юм. Илангаяа аймагай колхоз, совхозуудта иимэ хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Бүхы арбан ажахын оройдоол хоёртонь байгаали сахин хамгаалха бүлгэмэй эхин эмхи бии гэжэ тоологдоно.

ХУРАМХААНАЙ АЙМАГ. «Байгал нуур шадархи байгаалиин баялигуудые зүбөөр ашаглаха ба һайн байлгаха ябадал хангахын тула шухала нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол аймаг дотор бэелүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд газараа ашагтай һайнаар хэрэглэхэ талаар хэмжээ абанагүй. Тиимэһээ таряанай, үбһэ ногооной ургаса бага байһан зандаа. Уһа, һалхинһаа газарай хүрьһэ аршалан хамгаалха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Илангаяа Хүнтэйн талада энэ хүдэлмэри хангалтагүй. Эндэ таряалангай газар хамгаалхаар таригдаһан модоной зурууд нэгэшье ажахыда ашатуһа үгөөгүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, таригдаһан мододой хойноһоо муугаар харууһалһан байна бшуу.

Хурамхаанай леспромхоздо бэлэдхэгдэһэн модон саг болзортоо хэрэгтэй газартаа зөөгдэнэгүй, хэдэн мянган кубометр модон складуудта удаан хэбтүүлэгдэнэ. Игэжэ хэрэгсэлэй модон шанараа гээжэ, эсэсэй эсэстэ түлеэн болгогдоно.

Колхоз, совхозуудай даадаг ой модоной участогууд хангалтагүй байдалтай. Модо отололго дээрэ гурим сахигданагүй. Энэ ушарһаа түймэр боложо, ехэ хохидол ушаруулагдана. Хурамхаанай, Дээдэ-Баргажанай ой модоной ажахынууд модо отолхо дүрим сахиха талаар шалгалта хэнэгүй.

Гол мүрэнүүдэй уһа сэбэр байлгаха хэрэг мүнөө үеын эрилтэдэ харюусанагүй. Аймагай олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд голой эрьедэ мал угааха ханааб түхеэрээд, элдэб химикадтай холисолдоһон уһаяа гол руу урадхуулна, мүн зарим механизаторнууд машина, тракторнуудаа гол горхон соо байлгаад угаана. Эдэ бүгэдэ загаһанай ажамидаралда тон ехэ хохидол ушаруулна.

Аймаг дотор хулгайгаар агнуури хэхэ ушар жэл бүри олошорно. Гансахан һүүлэй хоёр жэлэй туршада хулгайгаар агнажа баяжаха дуратайшуул олоор дайралдаһан байна. Агнуури хинаха, байгаали сахин хамгаалха хүдэлмэрилэгшэд ойн хулгайшадтай шанга тэмсэл ябуулха зорилгоор энэ хэрэгтэ ажалшадые үсөөнөөр хабаадуулна.

Байгаалиингаа баялигта гамтайгаар, эзэн ёһоор хандаха гээшэ предприяти, ажахы болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон ажалшадай гол анхаралда байха зэргэтэй ха юм.

А. ГРИГОРЬЕВ,
байгаалиие сахин хамгаалха бүлгэмэй республиканска соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

ОДОДОО—АЖАЛШАДАЙ ДУНДА

Сэлэндүүмын поселково Соведэй депутат, врач Ю. Н. Пузырева оролдосотой шударгы ажалдаа, һайн һайхан абари зангаараа нютагайнгаа зоной хүндэтэй болонхой. ... уялгата хүдэлмэридэ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, мүн һунгагшадтаяа ходо уулзалдаг, ажалшадай дунда ниитэ политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Үнгэрөөшэ 1974 оной туршада поселково Соведэй депутат Ю. Н. Пузырева ажалшадай дунда 28 лекци уншаа, 56 фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ ябажа, малшадай бэе үзөө, эмшэлээ, тэдэнтэй хөөрэлдөө үнгэргөө.

Манай корр.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЭМХИДХЭЛШЭ

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой 2-дохи отделени һая болотор бэшэнһээ гээгдэжэ ябаһан.

1971 ондо бэлэй. Совхозой директор Ринчин Лобанович Бандеев ахамад зоотехник Дэмбэрэл Дашапилович Гонгоровые хоёрдохи отделениин эрхилэгшэ болохыень дурадхаһан байгаа. Энэ дурадхалдань залуу коммунист даб гэһээр харюусаха үгэеэ олобогүй. Теэд дүй дүршэл ехэтэй совхозой директор энээниинень һайнаар ойлгожо, мэдэжэ байгаа бшуу. «Ехээр ланаата болонгүй, яаралгүй бодожо үзэ. Бидэ туһалхабди. Түрүүшын 2—3 жэл соо хүндэшэг байха. Теэд шамһаа ондоо отделениин хүтэлбэрилэгшэ болгоод табихаар хүн хомор байна... Энээн тухай гүйсэд бодожо үзөөд, үглөөдэр хэлэхэш», — гээд тэрэ нам даруугаар хэлэбэ.

Дэмбэрэл Дашапилович ехэл һанаата боложо, элдэб бодол толгой соогоо мухарюулна: «Лобанович нэгэл шагтагалдаа һаа, табихагүй хүн. Ялтайб! Гэнтэ тухаширха саг гараг даа. Туһалхабди гэнэ. Теэд...»

«...Уданшьегүй совхозой хоёрдохи отделениие даажа абаад байхадань, бүришье хүшэр шэнгеэр һанагдаба. Малай үбэлжэлгын түлэг дундаа ябажа байһан үе. Январиин янгинама хүйтэн. Зарим малшад үбһэ тэжээлээ ехээр таргашалһан, тэрэ саанаа хаража байһан мал нуудынь тураһан, зүдэрһэн, хүндэшэг байдалда ороһон ушар тохёолдожо һанаа сэдьхэлыень зобоожо. Хайшан гэбэл, ямар аргаар малаа гэзлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр ногооной саг харуулхаб, бэрхэшээлтэ дабаа яажа дабахаб...»

Малшадтай хөөрэлдэһэнэй һүүлээр үбэлэй харюусалгатай сагые һайнаар үнгэргэхэ, үлөөд байһан үбһэ, зелёнкоёо гамтайгаар гаргашалха, зоотехническэ ёһо гуримые нарииаар сахиха гэхэ мэтын шухала асуудалнуудые суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Энэ хэлсэһэнээ болото дээрэнь бэелүүлжэ эхилбэ.

Нигэжэ отделениин малшад болон эдэбхитэдэй оролдосо ехэтэй ажалай, мүн совхозой дирекци болон парткомой туһаламжын ашаар Бортын отделени малаа гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулһан байха юм.

Ниитын мал ажалые хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ гээшэ нэн түрүүн малшадай оролдосото ажалһаа, элбэг тэжээлһээ, мүн баһа хүнүүдэй ажаһууха һайн гэр болон малай дулаан байрануудһаа дулдыдаха байна. Эдэ бүгэдые ойлгоһон Дэмбэрэл Дашапилович совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй урда хэдэ хэдэн тон шухала асуудалнуудые табяа. Табиһан асуудалнуудынь түргөөр шиидхэгдэхээр бэшэ байба.

Гэбэшье 1971 ондо тус отделенидэ малай тэжээл бэлэдхэхэ, ургасынь дээшэлүүлхэ талаар горитойхон ажал хэгдээ. Жэшээнь, 340 гектар сабшалангай газар добо дошоһоонь сэбэрлэгдэһэн, 50 га шэнэ газар хахалагдажа, зелёнко таригдаһан байха юм. Нигэжэ энэ жэл урда жэлэйхидэ орходоо 400 центнерээр ехэ үбһэн, 840 центнерээр ехэ зелёнко хурьагдаа. Малшадай ажаһууха хоёр квартиратай нэгэ байшан, гурбан квартиратай хоёр байшан, 600 хониной хурьгантайгаа байха нэгэ кошара баригдажа, ашаглалгада үгтөө һэн. Гадна Баянголой нүүрһэнэй шахтада ажаллажа байһан хэдэн гэр бүлые тэрэ отделенидээ уришжа асараад, заримыень малшадаар, түмэршэ дархашуулаар, модо хюреэдэхэ пилорамын рамщигаар табиһан байна.

«Совхозой ахамад зоотехник ябаһан Дэмбэрэл Дашапилович энэ отделениие даагааб гэжэ юундэ түлина гэлшэб. Ядахадаа салин хүлһэниинньшье аяар 36 түхэригөөр бага ха юм. Амар ажалһаа арсажа ерээ гэхэ гүбли. Ойлгохын аргагүй», — гээд ажахын байдалые гүйсэд ойлгохогүй зарим хүнүүд хөөрэлдэһэн байха. Харин ажалай ёһотой түрүүшүүл тэрэнэй эндэ ерэһэн ушарые тон ондоогоор сэгнэһэн байна. Жэшээнь, түрүү адуушан Данзан Бадмаев нигэжэ хөөрэнэ: «Дэмбэрэл Дашапиловичай һая ерээд, эрхилэгшээр ороод байхадань, отделенимнай ехэл ахир байгаа бэлэй. Уданшьегүй ажалнай хараа байса заһаржа эхилээ һэн. Хэдэн шэнэ гэрнүүд баригдаһан, хуушаржа, һандаржа байһан малай байранууд шэнэдхэгдэн заһагдаад, ашаглалгада оруулагдаһан, шэнэ газар хахалагдажа зелёнко, мүн олон жэлэй ургамал таригдаһан, пилорама тодхогдожо, барилгын хэрэгсэлэй модон хюреөдэгдэдэг болоһон байна. Эдэ бүгэдые гансахан Гонгоровой гэхын аргагүйшье һаа, туйлагдаһан хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан хубита ехэ гэжэ һанагшаб».

Түрүү адуушанай хэлээшэ зүбтэй. Юуб гэхэдэ, мүнөө тус отделени СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой түрүү отделенинүүдэй нэгэн болонхой. Эндэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тулада хальмаг үүлтэрэй мал Ростовско областьһоо, Яруунын аймагай Исэнгын совхозһоо асарагдаһан юм. Энэ үүлтэрэй үхэрнүүд Захааминай аймагай шэрүүн уларилда тааража, гарзада оронгүй олошоржо байна. 1973 ондо хальмаг үүлтэрэй 130 гунжанһаа 104 тугал, 1974 ондо 204 гунжанһаа 172 тугал гэхэ гү, али 100-һаа 84 тугал абтажа бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэһэн. Энэ жэлдэ хальмаг үүлтэрэй 420 үнеэн ороондо оруулагдахаар хараалагдана. 1976 онһоо эхилжэ, өөһэдынгөө ажахыда үсхэбэрилһэн хальмаг үүлтэрэй бухануудые малайнгаа ажахынуудта худалдаха зорилготой.

1974 оной зунай бэлшээриин үедэ отделениин малшад горитой амжалта туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, «Һонгино» гэжэ холын бэлшээридэ хашарагуудые абаад гараһан Михаил Бадмаев толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ—1.068 граммаар, пенсионер Жигжит Чойжинимаев — 948, коммунистка Нина Жапова — 969, Цыбикжаб Цыденов 982 граммаар нэмээжэ, ажалай эрхим жэшээ харуулаа.

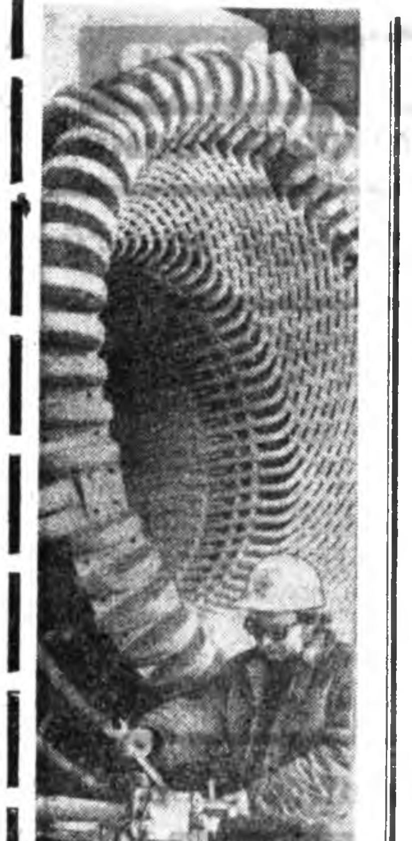
Хэдэн жэлэй туршада Шэрэнгидэ 53 га, Һуурдуурта — 150, Сарамда 50 га шэнэ газар хахалагдажа, олон жэлэй ногоон таригдаа. Сабшалан нилээд ургадхэгдөө. Иимэ ажал ябуулһанай ашаар тус отделениин коллектив, урда жэлнүүдтэй сасуулбал, 1974 ондо 2.000 шахуу центнерээр ехэ үбһэ тэжээл хуряагаа.

— Хэдэн жэлэй саада тээ отделениин адуу мал үсөөн байгаа. Тэрэ үеынхидэ орходоо малай тоо нилээд олошороо. 1973 онһоо хойшо 100 эхэ хониинһоо 100-һаа үсөөн хурьга абанагүйбди. Үнгэрһэн жэлдэ адуушан Данзан Бадмаев 25 эхэ гүүнһээ 25 унага абаад, гарзада оруулангүй түлжүүлээ. Малай гарзалалга үсөөрөө.

Гээгдэжэ ябаһан отделениие түрүү зэргэдэ гаргаһан Дэмбэрэл Дашапиловичай хүнтэй хөөрэлдэжэ, ажахые зүбөөр эрхилжэ шадаха байһан өөрынь ажал хэрэгэй үрэ дүн элеэр харуулна.

— Совхозой ахамад зоотехнигээр хүдэлхэдөө нүхэр Гонгоров зоотехниин хэрэг һайнаар шудалаа, мүн ажахые бүхы талаһаань хаража, зүб шиидхэбэри абажа һураа. Тиимэһээ тэрэ ямар ажал хэхээ, хаанаһаа эхилхэб, хэды гаргаша хэгдэхэб, аша үрэнь ямар байхаб гэжэ һайнаар ойлгодог болоо. Мүнөө совхозоймнай Бортын отделени түрүү зэргэдэ гаранхай, — гэжэ совхозой директор Р. Л. Бандеев хөөрэнэ.

Р. ЖИГЖИТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН хойто зүгтэхи Тушимицэдэхи барилгада социалис аха дүү оронуудай залуушуул хабаадана. Дулаанай электростанциин барилга 1971 ондо эхилээ һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тушимицэдэхи электростанциин энергетическэ гурбадахи блогой генераторай статорые хабсаргалга.

ЧТК—АПН-эй фото

Л. ТОЛСТОЙ

ХЭР ЕХЭ ГАЗАР ХҮНДЭ ХЭРЭГТЭЙБ

ОРОДОЙ агууехэ уран зохёолшо Лев Николаевич Толстой сэхэ сэбэр зантай, өөрынгөө зохёохы бүхы ажал ябуулгые Эхэ оронойнгоо ажалшан арадай, илангаяа үгытэй ядуу таряашадай байдалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулһан хүн юм. Эгээ тиимэһээ хомхой хобдог, ямаршье аргаар баяжахыел оролдожо ябадаг хүйхэрнүүдые гүн сэдьхэлһээ үзэн ядадаг байһан юм. Энэ темэдэ агуу зохёолшын «Хэр ехэ газар хүндэ хэрэгтэйб» гэһэн рассказ зорюулагданхай.

Энэ рассказтай танилсахыень уншагшадта дурадханабди. Ц. Шанюшкина оршуулба.

I.

Эгэшэнь городһоо дүү басагандаа хүдөө ерэбэ. Эгэшэнь городто наймаашан хүнэй һамган, дүүнь хүдөөдэ таряашанай һамган байгаа. Эгэшэ дүү хоёр сай уужа һуугаад, хоорондоо хөөрэлдэнэ. Эгэшэнь бардамлана — городойнгоо ажабайдалые һайрхана: городто уужам зохид байратай, ямар арюун сэбэрээр ябадаг, ажаһуудаг, үхибүүдээ хайшан гээд гоёожо хубсалуулдаг, амтатай юумэ эдидэг, уудаг тухайгаа, агаарта сэнгэлдэг, айлшалжа ябадаг, театрта ошодог тухайгаа хөөрэнэ.

Дүүнь гомдожо голхороод, наймаашадай ажабайдалые доройтуулан, таряашадайнгаа ажабайдалые магтаба.

— Би өөрынгөө байдалые шиниин байдалаар андалдахагүйб. Һонигүй байдалтай байбашье, айха һүрдэхые мэдэдэггүйбди. Таанар арюун сабэрээр байдагшье һаа, нэгэн гэбэл, наймаа хэжэ ехээр олзо олонот, үгышье һаа, наймаандаа хонжогдожо, ядаралда оронот. Олзо хохидол хоёр — аха дүү хоёр гэһэн оньһон үгэ бии бшуу. Мүнөөдэр баян байһан аад, үглөөдэр үүдэндэ хэбтэхэ ушар дайралдадаг. Манай таряашадай хэрэг найдамтай даа: тарлашадай гэдэһэн нариншье һаа, барюубшатай, баян болохошье үгы һаа, садхалан ябахабди.

Эгэшэнь нигэжэ хэлэбэ:

— Садхаланшье гэжэ даа, — гахайнуудаар, тугалнуудаар хамта! Һайхан гоёлтонуудшье, зохид хандалгашье гэжэ байхагүй! Шинии нүхэр хайшаншье гээд ажаллаг, шэбхэ соо байһан зангаараа үхэхэт, үхибүүдтнайшье баһа тиимэ байха.

— Зай яахаб, манай хэрэг нимэл ха юм даа, — гэжэ дүүнь хэлэбэ. Тиигэбэшье сүхэршэгүй хатуу байдагбди, хэндэшье мүргэдэггүйбди, хэнһээшье айдаггүйбди. Таанар городто ходо юумэндэ хорхойтожо байдагта; мүнөөдэр һайн байхат, харин үглөөдэр нэгэ хүйхэр ерэһэн бэеэрээ, шинии нүхэрые хаарталдахыень гү, али архидахыень гү, али ондоо һамганда дахуулаад ябашаха. Тиигээд бүхы юумэнтнай буруу һүрэхэ. Тиимэ байдаг бэшэ аал?

Һамгадай юун тухай шашалдахыень гэрэй эзэн Пахом пеэшэн дээрээ шагнажа һууба.

— Энэ тон зүб даа, — гэжэ дүүнь үргэлжэлүүлбэ. Үнэхөөрөөшье бага наһанһаа хойшо газар урбуулжа ябаһан таряашадай толгойдо элдэб муу муухай юумэн орохогүйл. Гансал гашуудалтай юумэн гэхэдэ, газар бага байна. Харин газараар элбэг байгаа һаа, би хэнһээшье, шүдхэр үхэдэлһөөшье айхагүй һэм!

Һамгад сайгаа ууһан бэеэрээ, үшөө гоёлтонууд тухай хөөрэлдэбэ, амһаргаяа хуряаба, тиигээд унтахаяа хэбтэбэд.

Харин гэрэй эзэн пеэшэнэй саана һуугаад, дуулаһан шагнаһан байба. Һамганайнгаа нүхэрөө магтаһандань тэрэ баярлашаба: газартайл байгаа һаа, шүдхэрһөөшье айхагүй гэжэ һайрхабал.

«Зэ даа, би шамтай боосолдохоб, — гэжэ бодоно: би шамда ехэ газар үгэхэб. Газараар шамайе гартаа абахалшьеб».

II.

Таряашадтай зэргэлээд баяншаг эхэнэр һуудаг байгаа 120 десятина газартай. Тэрэ эхэнэр таряашадтай амгалан һуудаг—гомодхоодоггүй байһан юм. Тиигэжэ байтарнь сэрэгһээ ерэһэн солдат тэрэ эхэнэртэ хүлһөөр татабари суглуулдаг хүниинь болоод, таряашадта яла тохожо зобоодог боложо. Пахомой хэды болгоомжотой байгаашье һаань, нэгэн гэбэл, мориниинь овёс худар орошохо, үгышье һаа, үнеэниинь сэсэрлиг руу орошохо, үгышье һаа, тугалнуудынь сабшалан дээгүүр бэлшэшэхэ, — эдэ бүхэнэй түлөө яла түлэхэш.

Пахом яла түлэһэн бэеэрээ, гэртэхинээ хараахa, сохихо. Пахом зундаа тэрэ татабари суглуулагшада оло дахин зэмэлүүлһэн байгаа. Малайнгаа хашаан соогоо байдаг болоходонь баярлаба. — тэжээлынь гамтайшье һаа, айлтагүй болоо.

Баян эхэнэр газар худалдана, тэрэ газарыень гол харгы шадархи байрын эзэн худалдажа абаха һанаатай гэһэн һураг абяан үбэлдөө дуулдаба. Таряашад тэрэ һураг дууламсаараа, ехэ һанаата болобо. «Зай даа, байра баригша тэрэ газарые худалдажа абаа һаа, баян эхэнэрһээ дороор яла тохожо зобоохонь гээшэ даа, — гэжэ бодобод. Тэрэ газаргүйгөөр бидэнэй байха аргагүйнай үгы, бидэ булта даа тэрэ газар дээрэ һууна ха юм бибди». Таряашад булта даа баян эхэнэртэ ерэжэ, газараа харгын байрын эзэндэ худалдангүй, таряашадта үгэхыень гуйба. Бүри үнэтэйгөөр түлэхэбди гэжэ үгэеэ үгэбэд. Баян эхэнэр зүбшөөбэ. Таряашад булта даа бүхы газарыень худалдажа абаха гэлсэбэд: нэгэ дахин суглараад, хоёрдохёо сугларбад — хэрэг бүтэбэгүй. Ямар шүдхэрынь тэдэнине арсалдуулнаб, яашье үгэеэ ойлголсожо шадабагүй. Тиигээд таряашад амяар амяраа, хэн хэды шэнээн газарта хүшэ хүрэхэб, тэрэнээ абаха гэжэ шиидэбэд. Баян эхэнэр тэрэнииеньшье мүн зүбшөөбэ. Пахомой хүршэнь баян эхэнэрһээ 20 десятина газар худалдажа абаад, мүнгэнэйнь хахадые хэдэн жэл соо һунаажа түлэхөөр хэлсэбэ гэжэ Пахом дуулаба. Пахом атаархашаба: «бүхы газарыень худалдажа абахань, би хооһон үлэхэмни гээшэ», — гэжэ бодоно. Һамгантайгаа зүбшэбэ.

— Хүнүүд худалдажа абана ха юм, бидэшье арбаад десятина худалдажа абаял, — гэжэ хэлэбэ, — тиигэ гүйдөө ажаһуухын аргагүй болоо: татабари суглуулагша яла тохожо зобоогоод байна.

Хайшан гээд худалдажа абаха юм гээшэб гэжэ бодожо үзэбэд. Зуун түхэриг хадаглаһан байгаа, унагаа худалдаба, зүгынүүдэйнгөө хахадыень худалдаба, хүбүүгээ хүлһэншэн болгобо, базаһаа уридаар мүнгэ абаба, тиигэжэ газар худалдажа абаха мүнгэнэйнгөө хахадыень олобо.

Пахом мүнгэ суглуулһан бэеэрээ, ой тайгатай 15 десятина газарыень зохидшоогоод, баян һамганайда наймаасалдахаяа ошобо. 15 десятина абаха боложо, гар гараа барисалдаад, даб дээрэ түлэхэ мүнгэеэ үгэжэрхибэ. Город ошожо, хэлсээ баталба, мүнгэнэйнгөө хахадыень үгэбэ, үлэгшэ мүнгыень хоёр жэл соо түлэхэ болобо.

Пахом газартайшье болобо. Пахом үрэһэ уридаар абаад, худалдажа абаһан газартаа тариба, һайн ургаса ургаба. Нэгэ жэл соо баян эхэнэртэшье, базадаашье үриеэ түлэжэрхибэ. Пахом помещик болошобо; өөрынгөө газар хахалжа, тарилга хэнэ, өөрынгөө газар дээрэ үбһэ сабшана, өөрынгөө газар дээрэ һургааг бэлэдхэнэ, өөрынгөө газар дээрэ малаа бэлшээнэ. Өөрынгөө мүнхын газар хахалхаяа ошоходоо гү, али таряалан болон сабшалангайнгаа ургасые харахадаа, Пахом баярлахын ехээр баярлана. Газар дээрэнь ногооншье ургахадаа, сэсэгүүдшье сэсэглэхэдээ Пахомдо тад ондоо шэнгеэр харагдана. Урдань энэ газар дээгүүр нэгэнтэ бэшэ ябаһан байха юм —теэд газар хадаал газар байһан аад, харин мүнөө энэ газарынь тусгаар ондоо болошоо.

III.

Игээд Пахом баяртай ажаһууна. Һайн байха аад лэ, гансал таряашад Пахомой таряалангыень, сабшалангыень малда гэшхүүлдэг болобо. Хүндэтэйгөөр гуйхадань шье болижо үгэнэгүй: нэгэн гэбэл мал адуулагшад үнеэдээ сабшалангдань табижархина, үгышье һаа, морид һүниндөө таряалан хударнь орошоно. Пахом малыень намнажа гаргаад, аблагүй ябадаг, с у у д т э үгэдэггүй байгаа, тиигээд хашаһан бэеэрээ волостиин зургаанда гомдол бариба. Таряашад хорото сэдьхэлтэйгээр тиигэнэ бэшэ, харин газар үгыдэһэндөө тиигэнэ гэжэ мэдэбэшье, «зоргоорнь табижа болохогүй бшуу, иигэжэ байха болоо һаа, тэдэнэр дууһыень гэшхүүлжэрхихэл. Һанзаень үзүүлхэ байна», — гэнэ.

Тиигэжэ сүүдээр нэгэ дахин һанаа оруулба, хоёрдохёо һанаа оруулба, нэгэ дахин яла түлүүлбэ, хоёрдохёо түлүүлбэ. Хүршэ таряашадынь Пахомдо гомдожо захалба; заримдаа малаа зорюута табидаг болобо. Нэгэниинь һүни ойдо гараад, арбаад липэ м о д о д ы е н ь далан хэхэез отолжорхибо. Пахом ой соогуур гүйлгэжэ ябатараа, харан гэһээнь, юумэ сайбалзажа харагдаба. Хажуудань ошоходонь — холтоһогүй липэ модонууд унанхай хэбтэбэ, түгсүүлнүүдынь ёдойлдожо байба. Һөөг cooһоо захынхинуудыень отолоод, ядахадаа нэгыень орхихоёо ягаааб, бузаршни дууһыень сабшажа хаяал. Пахом ехээр сухалаа хүрэбэ: «Халаг, энэниие хэһэн хүниие мэдэдэг һаа, — гэжэ бодоно, — би тэрээнһээ үһөөгөө абахал һэм». Хэн гээшэб гэжэ бодожо үзөөд: «Сёмкоһоо ондоо бэшэ хэн байха һэм», — гэжэ бодобо. Сёмкын газаа бэдэрхэеэ ошоод, юушье олонгүй, миил хэрэлдээд һалаба. Энээниие Семен лэ хээ гэжэ Пахом бүришье үнэншэбэ. Тиигээд мэдүүлгэ бариба. Тэдэниие сүүдтэ дуудаба. Сүүдлэбэ, сүүдлэбэ — таряашаниие зэмэгүйдэ тоолобо: зэмэлхэ баримта үгы байгаа ха юм. Пахом бүри ехээр уурлашаба; старшинатай, судьянартай хэрэлдэшэбэ. «Таанар хулгайшантай гараа барисалдажа байнат, — гэбэ. Таанар өөһэдөө үнэн сэхээр ажаһуудаг байгаа һаа, хулгайшадые зүбтэйдэ тоолохогүй һэн та». Пахом судьянартайшье, хүршэнэртэйгоошье хэрэлдэбэ. Тэдэнэрынь галдажа орхихоор занажа захалба. Пахомдо газар дээрэ һуухадань уужам болоошье аад, зоной дунда һуухань хабшуу болобо.

Тэрэ үедэ хүнүүд шэнэ газарта зөөжэ байна гэһэн һураг дуулдаба. Пахом нигэжэ бодоно: «Өөрынгөө газар дээрэһээ минии зөөһэнэй дэмы, харин манайхидуулай хэнэйшье ошоо һаань, эндэ сүлөө болохо һэн. Тэдэнэй газарые би өөртөө абаад, газараа ехэ болгохо һэм; ажаһуудални бүри һайн болохо һэн. Тиигээгүйдэ хабшуу гэжэшэнь аргагүй».

Нэгэтэ Пахомой гэртээ һуужа һуухадань, ябуул таряашан орожо ерэбэ. Хонуулба, эдеэлүүлбэ, хөөрэлдэбэ, — тэрэ хүн хаанаһаа ябаа юм? Доодо талаһаа, Волго мүрэнэй саанаһаа ябанаб, тэндэ хүдэлдэг байһан хүм, — гэжэ тэрэ таряашан хэлэбэ. Хөөрэлдэһөөр байтараа, яахадаа хүнүүд тиишэ зөөжэ ошоноб гэжэ тайлбарилба. Тэрэ нигэжэ хөөрэбэ: «Хүнүүд тэндэ зөөжэ ошоод, бүлгэмдэ ороно, тиихэдэнь тэдэнэй хүн бүхэндэ 10 десятина газар таһалжа үгэдэг юм байна. Газарынь ямар гэжэ һананаш — яарса тарихада, һоолоомо соонь морин харагдахагүй, бүшэмэг гэжэшэнь — табан адхань боолто болодог, — гэжэ хэлэбэ. Тон үгытэй, улаан гарһаа ондоо юушье үгы нэгэ таряашан ерэһэн аад, мүнөө зургаан моритой, хоёр үнеэтэй болоод байна», — гэжэ хэлэбэ.

Пахомой зүрхэн хөөрэшэбэ. Тэрэ нигэжэ бодобо: «Тиимэ һайн ажаһууха юм һаань, яахадаа эндэ, иимэ хашалан соо зобожо байха хүнбиб. Эндэхи газараа, байраяа худалдахамни; тэндэ тэрэ мүнгөөрөө барилга хэхэб, байра байдал түхеэрхэб. Эндэ гасалантай байдалда ганса зоболон. Зүгөөр ямаг тал өөрөө дууһыень мэдэжэ абахамни хэрэгтэй».

Зундаа түхеэрээд, ябашаба. Самара хүрэтэр Волга мүрөөр уруудан пароходоор тамарба, һүүлээрнь 400 модо тухай ябагаар ябаба. Ошохо газартаа хүрэбэ. Зүб даа, дууһан тиимэ. Таряашад газар элбэгтэй ажаһууна, хүн бүхэндэ 10 десятина газар таһалагдажа үгтэнхэй. бүлгэмдөө хүнүүдые дуратайгаар абана. Хубидань үгтэһэн газарһаа гадуур, мүнгэтэй һаа, мүнхын эдлэлдэ хэдышье шэнээн газар, гурбан түхэригөөр эрхим һайн газар худалдажа абахадамни болохо; хэды шэнээн хэрэгтэйб, худалдажа абахада болохо!

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭХЭ, ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

Аха дүү социалис оронуудай ажалшад габшагай ажалаараа үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудые туйлан, байгша онойнгоо түсэбүүдые дүүргэжэ байна. Үйлэдбэриин шэнэ барилгануудые болзорһоонь урид ашаглалгада оруулна. Эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө тэмсэжэ, арадайнгаа ажахыда түсэбһөө гадуур продукци үгэнэ.

СОЦИАЛИС БОЛГАРИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДТА зурагадахи табан жэлэй түгэсхэлэй жэлэй даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын, БКП-гэй XI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөн улам үргэдэн дэлгэржэ байна. Металл отолдог станогуудые бүтээдэг Софидохи заводой хүдэлмэришэд оронойнгоо ажахыда 138 миллион левын сэнтэй продукци үгэхэ уялга даажа абанхай. Тэдэнэр үндэр бүтээсэтэ 6,6 мянган токарна болон фрезерно станогуудые жэлэй туршада бүтээн гаргаха. Мүн ниислэл хотын Мартын 8-най нэрэмжэтэ фабрикын коллектив ондондо жэлэйхиһээ 3,5 миллион метрээр үлүү ехэ бүд байгша ондо нэхэхэ гэжэ шиидэбэ. Тус предприятиин хэдэн зуугаад хүдэлмэришэн хабаададаг жэшээтэ социалис журамай түлөө хүдэлөөн энэ уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь шухала үүргэ дүүргэнэ.

Софин барилгашад энэ жэлдэ ниислэлэй зондо зорюулжа 13 мянга гаран байра бариха уялга абанхай. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 60 процентээр нэмэхэ. 4,5 мянган хүүгэдэй байха эмхи зургаануудай шэнэ барилгануудта тусхай анхарал хандуулагдаха.

* * *

КЛЕМЕНТ ГОТВАЛЬДЫН НЭРЭМЖЭТЭ «НОВА ГУТЬ» гэжэ Остравска металлургическа комбинадай профсоюзна конференци энэ онойнгоо үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ — 16 мянган тонно шэрэм, 40 мянган тонно булад нэмэжэ хайлуулха гэһэн уялга баталан абаба.

Энэнь Остравска металлургнуудай үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан рекордоо үлүүлхэ зорилготой захил болоно. Юуб гэхэдэ, тус комбинат булад хайлуулгынгаа хэмжээ 1974 ондо анха түрүүшынхеэ 3,5 миллион тонноһоо дээшэ гаргаһан байна.

Совет техникэ үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар, Урда-Моравадахи лигнитовэ шахтануудта—ЧССР-тэхи иимэ түлишэ абалгаар эгээл томо бассейндэ — ажалай бүтээсэ түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо дунда зэргээр 28 процент дээшэлүүлэгдээ. Мүнөө лигнит малтан абалга (жэл бүри 2 миллион тонно абтадаг) совет нүүрһэнэй комбайнуудай туһаламжаар бүхыдөө оньһожоруулагданхай.

Млада-Болеслав хотодохи автомобилиин заводой социалис ажалай бригадануудай эдэбхитэдэй суглаан Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһөөр 30-дахи жэлдэ социалис мүрысөө улам үргэдхэн дэлгэрүүлхэ асуудалнуудта зорюулагдаба.

Республикын энэ түрүү коллективэй 13.000 гаран хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ хабаадана. Социалис ажалай 130 бригада, мүн иимэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан 194 коллектив мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябана. Эдэнэр «Социалис ёһоор ажаһууха, ажаллаха» гэһэн уряатай.

ЧССР дотороо эгээл томо, Братиславадахи «Словнафт» гэжэ нефтехимиин комбинадай коллектив КПЧ-гэй ноябриин пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, үйлэдбэриин дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба. 1975 ондо түүхэй эд материал, электрын элшэ хүсэ болон түлишэ гамтайгаар гаргашалжа, дүн хамта 20 гаран миллион кроной арьбалалта хэхэ уялга абаһан.

Братиславын нефтехимигүүдэй энэ үүсхэлые Чехословакиин промышленностиин элдэб һалбаринуудай 49 предприяти дэмжэнхэй.

* * *

1975 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн МНРП-гэй уряае Монголой ниислэл хотын ажалшад ехэтэ һайшаан дэмжэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Баатарай промышленна предприятинуудай коллективүүд ажалай шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад байна. Табадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлые габшагай ажалай жэл болгоё гэһэн уряа доро социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэрнэ.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд табадахи табан жэлэйнгээ түгэсхэлэй жэлэй түсэбые үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй талаар, продукци худалдалгаар болзорһоонь урид, декабриин 25-да дүүргэхэ уялгануудые абанхай. Эдэнэр үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтын 90 процентһээ доошо бэшые ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр хангаха зорилго урдаа табиба.

(ТАСС).

МОСКВАДА ХЭБЛЭГДЭБЭ

«АЯ ГАНГЫН» ХАНГАЛ

САГҺАА УРИД наһа бараһан Буряадай бэлигтэ поэт **Дондок Улзытуевай** «Ая ганга» гэһэн шүлэгүүдэй ном «Современник» гэжэ хэблэлээр Москвада барлагдаа гээд уншагшад дуулаһан байгаа бэзэ. Тэрэ номынь һаяхан Улаан-Үдын номой наймаанай таг дээрэ бии боложо, уран шүлэгтэ дуратайшуулые баясуулба.

Шаргал улаахан гадар дээрэнь поэдэй дүрэ барлагданхай. Д. Улзытуевай олон шүлэгые ород хэлэн дээрэ оршуулһан совет мэдээжэ поэдүүдэй нэгэн **Станислав Куняев** «Нүхэр тухайдаа үгэ» гэһэн оршол бэшэжэ, оюун бэлигтэ поэт тухайдамнай сэдьхэлэйнгээ дулаахан үгэ хэлээ.

С. Куняевһаа гадна совет элитэ ехэ поэдүүдэй — **Михаил Светловой, Евгений Евтушенкын** болон бусадай оршуулганууд «Ая ганга» гэжэ ном соо оруулагдаа.

Бүри эдирхэн ябахадаа, Дондок Улзытуев буряад тала дайдынгаа ая гангын хангалые Совет оронойнгоо уншагшадта танюулжа эхилһэн юм. Тэрэнииень мүнөө «Ая ганга» гэжэ номынь үргэлжэлүүлхэнь гээшэ.

ХУУРШЫН ДУУН ЗЭДЭЛБЭ

МОСКВАГАЙ «Современник» гэжэ хэблэлэй гаргаһан үшөө нэгэ буряад зохёолшын ном наймаалагдажа эхилбэ. Тэрэ хадаа **Балдан Ябжановай** «Саяанай домог» (ород хэлэн дээрэ «Куда ускакал конь») гэһэн повесть. Тэрэниие Москвагай бэлигтэ уран зохёолшо **Эрнст Сафонов** авторшалан оршуулаа.

«Таряалан лажа манай ород хүнэй байдалые бүрилдүүлдэг бэ, тэрээн шэнги, хаданууд ажабайдалай тусгаар түхэл бии болгодог. Эндэ, хада газарта хүн бүхэн альган дээрэ байһандал харагдаха, тодорхойлон иигэжэ хэлэхээр юм һаань, ажабайдалынь уйтан, үнинһөө хойшо тогтоһон оорын ёһо заншалтай хүнүүд тохоног тохоногоо хабирсалдуулан ажаһуудаг...

Октябриин һүүлээр мүндэлһэн шэнэ саг дэлхэйн уужамые мэдэжэ абаха арга боломжые хадын хүнүүдтэ олгоо юм; Эхэ ороной хилэшье тэдэндэ харагдадаг уулын үндэрөөр мүнөө хизаарлахаяа болинхой. Хаагуур СССР-эй гүрэнэй хилэ гаража, бидэндэ дабагдашагүй нангинаар һанагдадаг бэ, тэндэл хилэ юм гэжэ мэдэгдэнхэй. Совет орон дотор болодог бүхы юумэндэ аяар холын Саяанай хадын буряадуудай хабаатай байһаниинь «Саяанай домог» («Куда ускакал конь») гэжэ повесть соо үнэншэмөөр харуулагданхай», — гэжэ оршуулагша «Хууршын дуун» гэһэн оршол соогоо бэшэнэ.

Нэрлэгдэгшэ повесть Балдан Ябжановай ород хэлэн дээрэ түбэй хэблэлээр гараһан түрүүшын ном болоно. Ном бараг һайнаар оршуулагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тиимэһээ хууршын дуун ород уншагшадта һайханаар соностохол бэзэ гэжэ найдалтай.

Ц. ДОНДОГОЙ.

СПОРТ

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

«Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо классическа барилдаагаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан «Урожай», «Буревестник», «Труд», «Локомотив», «Спартак» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» гэжэ спортын клубай бүхэшүүл командаараа болон өөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө хоёр үдэрэй туршада барилдаһан байна.

Барилдаанда хабаадалсаһан республикын үнинэй бүхэшүүл — СССР-эй спортын мастернууд Нима Ивахинов, Виктор Баймеев, нэгэдэхи разрядтай Юрий Санданов, Илья Ананин болон бусад залуушуулда барилдаанай гоё һайхан техникэ харуулжа байгаад барилдаа.

Илангаяа Нима Ивахинов классическа барилдаагаар республика, мүн орон соогоо суурхаһаар үнинэй юм. Тиин хэдэн удаа зонын, республикын чемпион болоһон байха. Мүнөө дүрэ буляалдалгаар, классическа барилдаагаар СССР-эй спортын мастер болоһон Нима Ивахинов өөрынгөө шэгнүүртэн соо барилдахадаа залуушуулда мүхөөгөө абтахаар бэшэ, эрхим һайн онол шадабари харуулжа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ.

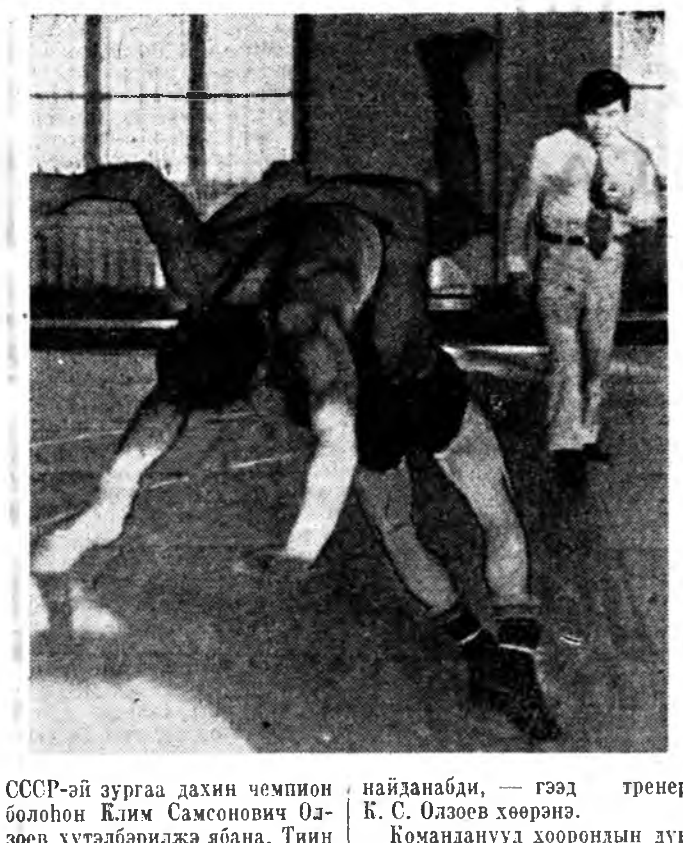
Мүн республикын үнинэй бүхэшүүлэй нэгэн — дүрэ буляалдалгаар спортын мастер, классическа барилдаагаар нэгэдэхи разрядтай болоһон Виктор Баймеев хоёр үдэрэй туршада барилдажа гарахадаа, баһал һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

Бусад шэгнүүртэн сооһоо «Спартак» бүлгэмэй нэгэдэхи разрядтай Даши Фролов, Сергей Жанаев, спортын залуу мастер Владимир Мезенин, мастерта кандидадууд Станислав Чернега, Юрий Санданов, нэгэдэхи разрядтай Николай Палкин, Владимир Налабардин («Локомотив»), Илья Гармаев («Урожай») гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи республикын спортын комитет хоёр жэлэй тэндэ классическа барилдаанай тусхай секци бии болгоо һэн. Мүнөө тус секциие спортын габьяата мастер, СССР-эй зургаа дахин чемпион болоһон Клим Самсонович Олзоев хүтэлбэрилжэ ябана. Тиин түрүүшын алхам хэжэ эхилһэн тус секци республикын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөө үнгэргэжэ, классическа барилдаагаар суглуулагдамал команда бүридхэбэ.

— Һаяар Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха командаяа бүридхэхэ болонобди. Мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, манай бүхэшүүл энэ барилдаанда һайн техникэ харуулха бэзэ гэжэ найданабди, — гээд тренер К. С. Олзоев хөөрэнэ.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада «Спартак», «Урожай», «Локомотив» бүлгэмүүдэй команданууд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. 48 килограммай шэгнүүртэн сооһоо чемпион болоһон Даши Фроловто СССР-эй спортын габьяата мастер К. С. Олзоев шан, бэлэгүүдые барюулжа байна. 2. СССР-эй спортын мастер В. Мезенин Алексеевтэй барилдана.

Л. ХАИДУРОВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хэрэглэмжэ хангалгын албан ба мүрысөөн» гэһэн түрүү бэшэг. «Ехээр, хямдаар, һайн шанартайгаар» гэһэн гаршаг доро суглуулбари. «Эзэн ёһоор хандахада» — А. Ефремовэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Харюусалга ехэтэйгээр» — В. Алешинагай статья. «Совет хүнэй үзэл бодолой хүгжэлтэ» гэһэн М. Семичастнын статья.

Гурбадахи хуудаһанда: В. Чирковой «Түмэр дээрэхи үгалзанууд» гэжэ статья. Дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Ородой шаажан» гэжэ В. Поповой статья. Спортын һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Документальна фильмүүдэй программа **(үнгэтэ).** 10.45 — «Аха дүү социалис оронуудай хани барисаан». Венгриин Арадай Республика. 11.15 — Моодо. тухай һанамжанууд. Эрдэм тараалгын фильм **(үнгэтэ).** 11.25 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» **(үнгэтэ).** 11.40 — А. Фадеевэй «Разгром» гэһэн роман. Литератураар һуралсалай дамжуулга. 12.10 — «Уран гартан» гэһэн дамжуулга **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — Ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт **(үнгэтэ).** 13.40 — «Юһэдэхи студи» **(үнгэтэ).** 14.40 — Спортын һонин. 16.00 — «Мүнөөнэй эрдэм наука» **(үнгэтэ).** 16.30 — «Манай заахан цирк». Венгриһээ дамжуулга. 17.10 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (9-дэхи сери). 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Талын галнууд» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.30 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.50 — «Юһэдэхи студи». Валентин Зорин дамжуулга хэхэ. 20.50 — Спортын һонин. 22.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука» (үнгэтэ). 22.40 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (9-дэхи сери). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Олондо мэдээжэ классическа хүгжэмэй концерт **(үнгэтэ).** Польшоһоо дамжуулга. 01.00 — 01.10 — Забһарлалга. 01.10 — «Агаарай долгин дээрэ «Залуу наһан». «Өөрыгөө турша» гэһэн дамжуулга. 02.50 — «Яворовские краски» — документальна фильм **(үнгэтэ).**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00—19.10 — Забһарлалга. 19.10 — Ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.50 — Техническэ мэдээсэлэй һонин. 20.20 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 21.20 — «Тихие берега» гэжэ уран һайханай фильм.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ПАРИЖ

ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛ

ТАСС

Франциин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехээр хубитаяа оруулһанайнь түлөө, бүлгэмэй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр шагнагдаһан «Франци — СССР» гэжэ бүлгэмдэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгын баяр ёһолол эндэ болобо.

Эндэ ерээд байһан, Гадаадын оронуудтай хани барисаанай ба соёлой харилсаа холбооной совет бүлгэмүүдэй холбооной делегациин толгойлогшо, СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев баярай суглаан дээрэ үндэр дээдэ шагнал барюулаа. Энэ ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгын бэшэгые «Франци — СССР» гэжэ бүлгэмэй гүйсэдхэгшэ-президент Г. Дессондо барюулба.

Үндэр дээрэ шагналайнь түлөө Г. Дессон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада гүн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргөө. Франциин, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаае саашадань бэхижүүлгэ шухала удха шанартай гэжэ Франциин олониитэ, политическэ элдэб үзэл бодолтой, ондо ондоо шажантай хүнүүд тоолоно гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

«Франци — СССР» гэжэ бүлгэмэй президентскэ Соведэй гэшүүд, ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, ФКП-гэй ЦК-гай секретарь Р. Леруа, Францаһаа СССР-тэ элшэн сайд байһан М. Дежан, урдын министр Л. Амон, мүн СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, авиациин генерал-майор Г. Т. Береговой энэ суглаанда хабаадаа.

БОНН

Дюссельдорфдо уулзалга болобо

ТАСС

Европын капиталис оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1974 оной январь һарада Брюссельдэ болоһон конференциин баталан абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Франциин, Италиин, Испаниин, Турциин, ФРГ-гэй Коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга Дюссельдорфдо болобо.

ХЕЛЬСИНКИ

ТАМПЕРЕ ХОТОДОХИ В. И. ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙ

ТАСС

Үнгэрһэн жэлдэ 22 мянган хүн, тэдэнэй тоодо дэлхэйн 34 оронһоо ерэһэн 10 мянга гаран айлшад Финляндиин Тампере хотодохи В. И. Ленинэй музейдэ орожо хараба. Һүүлэй жэлдэ музейн библиотекын фондынууд нилээд үргэдөө. Тодорхойлон хэлэбэл, Финляндиин арадай архивһаа элдэб зүйлнүүд, документнүүд ороһон байха юм.

Советскэ Союзай гадаадын политикын, дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа Финляндиин гараһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан асуудалнуудаар семинар нёдондо жэл эндэ үнгэргэгдэһэн байгаа. КПФ-гэй Тампередахи окружной организациин комитедтэй хамта музей энэ семинарые эмхидхэбэ. Залуу үетэнэй үзэл суртал хүгжөөн бүрилдүүлхэ хэрэгтэ манай музей ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ музейн директор П. Йокела хэлэнэ.

1905—1907 онуудта болоһон ородой түрүүшын революциин 70 жэлэй ой, РСДРП-гэй нэгэдэхи конференциин Таммерфорсдо (тиихэдэ Тампере иигэжэ нэрлэгдэдэг байгаа) болоһоор 70 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэхэ юм. 1946 ондо Тампере хотын Арадай байшан соо В. И. Ленинэй музей нээгдээ һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ зорюулагдажа, хэдэ хэдэн лекцинүүд уншагдаха, ойн баярай суглаанууд болохо байна. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудта музейн эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, тиихэдэ «В. И. Ленин ба эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ» гэһэн асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой.

ДЕЛИ

Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэнэ

ТАСС

«Советскэ Союзтай харилсаа холбоон манай промышленностиин элдэб һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ», — гэжэ Индиин промышленна хүгжэлтын ба хангалгын министр Т. А. Паи мэдүүлбэ. СССР-эй ба Индиин хоорондохи экономическа харилсаанай эхи табиһан металлургическа заводые Индидэ бариха тухай совет-индиин хэлсээндэ гар табигдаһаар 20 жэлэй ойн дүтэлжэ байһантай дашарамдуулан, министр «Пэтриот» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэһэн байна. Советскэ Союзай туһаламжа, дэмжэлгэгүйгөөр Индиие индустризацилха зорилгонууд шиидхэгдэжэ шадагдахагүй байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. СССР-эй туһаламжа, дэмжэлгээр манай орон 20 жэлэй турша соо экономическа бэеэ даалһан байдалай бата үндэһэ һуури табиһан байха юм.

Бхилайдахи металлургическа завод Индиин, Советскэ Союзай аша үрэ ехэтэй харилсаанай толотомо гэршэ жэшээ болоно гэжэ Т. А. Паи хэлэбэ. Энэнь оронойнай хүндэ индустриие хүгжөөхэ бааза болоо. Оронойнгоо түхеэрэлгэнүүдээр 94 процентынь хангагдаһан Бокарадахи металлургическа ехэ комбинадые бариха хэрэгтэ Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдоһон Ранчидахи хүндэ машина бүтээдэг заводой продукци шухала үүргэ дүүргэһэн байна гээд министр тэмдэглэбэ.

ТЕРРИГАЛ

Австралиин лейбористнуудай съезд

ТАСС

Австралиин лейборис партиин 31-дэхи съезд Шэнэ Урда Уэльс штадай Терригал хотодо нээгдэбэ.

Партиин түрүүлэгшэ Роберт Хоук съездын делегадуудта хандан үгэ хэлэхэдээ, нэгэдэлээ бэхижүүлхыень, партиин элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондохи арсалдаа хёмороое зайсуулхыень, Г. Уитлемай толгойлдог правительствые бүрин дэмжэхыень лейбористнуудые уриалаа. Лейборис правительствын хүтэлбэри доро Австрали экономическа хүшэр бэрхэшээлтэй байдалһаа гаража, мүнгэнэй үнын уналгые зогсоохо, орон дотор хүдэлмэригүйшүүлые үсөөрүүлхэ гээд этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлбэ. Лейборис парти хэдэ хэдэн алдуу эндүү хээ гээд Р. Хоук сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болобо. Лейбористнууд эдэ алдуугаа хараада абажа, 1976 ондо болохо бүгэдэ ниитын һунгалтанууд хүрэтэр партиингаа нэрэ хүндые дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гэжэ хэлээ.

Лейбористнуудай съезд дээрэ ороной байгаалиин баялигуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха, гүрэнэй предприятинуудые бии болгохо зарим штадуудта федеральна правительствын ба нютагай засаг захиргаануудай хоорондохи финансын харилсаае һайжаруулха, Дүтын Зүүн зүгэй байдалда Австралиин хандаса тухай асуудалнуудаар элдэб бүлэглэлнүүдэй түлөөлэгшэдэй хоорондо халуун арсалдаанууд гарахадаашье магадгүй гээд нютагай хэблэл тэмдэглэнэ.

Съезд февралиин 7 болотор үргэлжэлхэ.

БОНН

УЛУУ ХҮНҮҮД

ТАСС

Гадаадын хүдэлмэришэд — түүрэгүүд, грегүүд, испанецууд, итальянецууд ФРГ-дэ үлүү болоо. Мүнөө орон дотор хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 1 миллионһоо дээшэ болоһон байна. Олохон предприятинуудай үйлэдбэри зогсоогдоо. Хоолойгоо тэжээхэеэ ФРГ-дэ ерэһэн хүдэлмэришэдые иимэ байдалда Баруун Германиин засагаархид ажалһаань гаргажархина. Баварида, Хойто Рейн-Вестфалида гадаадаһаа ерээһэн хүдэлмэришэдэй тооё оройдоол 12 процент хүрэтэрнь үлөөхые шиидхээ.

1973 оной сентябрьһаа нёдондо жэлэй һүүл болотор ФРГ-дэ ажалладаг гадаадын хүдэлмэришэдэй тоо 9,4 процентээр хороогдоо.

Энэ жэлдэ гадаадын 400 мянга шахуу хүдэлмэришэд ажалһаа гаргагдажа, Эхэ орондоо эльгээгдэхэ байна гээд Мюнхендэхи ИФО-гой экономическа шэнжэлгэнүүдэй институт тэмдэглэбэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ совет арадай туйлаһан баатаршалгата амжалтанууд эдэнэй ханинарые, союзнигуудые, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэниие урмашуулан зоригжуулна гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ СССР-эй арадай ажахые 1974 ондо хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилна.

Польшын «Трибуна люду» газетэ Сталинградска тулалдаанай 32 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья толилбо. Волго мүрэн дээрэ туйлагдаһан илалта дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровскэ фашизмда эсэргүү бүлэглэлэй хангаһан агууехэ хубилалтын эхи табиһан байгаа гээд газетэ бэшэнэ. Энэ хадаа Коммунис партяар хүтэлбэрилэгдэһэн бүхы совет арадай илалта байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хани ёһоной албанай хэрэгээр Сириин Араб Республикада ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн тухайдань гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Энэнь совет-сириин хани барисаае бэхижүүлхэ, хоёр ороной хоорондохи аша үрэ ехэтэй харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байха гээд шэнжэлэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Араб арадуудта эсэргүүгээр Израилиин үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхан зайсуулһанай ашаар Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөе заһаруулжа болохо гэһэн Совет правительствын хараа бодолые СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр үшөө дахин лаблаба гэжэ Парижай «Юманите» газетэ бэшэнэ. Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые дары түргөөр, бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэхын түлөө социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай хамта Советскэ Союз тэмсэнэ гээд Польшын «Жиче Варшавы» газетэ тэмдэглэнэ. Араб арадуудта али бүхы туһаламжа үзүүлдэг Советскэ Союзай үүргые САР-ай президент Х. Асад үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ олон газетэнүүд мэдээсэнэ.

Индохитадай Коммунис партиин — мүнөө Вьетнамай Ажалшадай партиин — байгуулагдаһаар 45 жэлэй ойе социалис оронуудай хэблэл, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хэблэл үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Вьетнам арадай хүтэлбэрилхы хүсэн — Вьетнамай Ажалшадай партиин ажал ябуулгые Братиславын «Правда» газетэ үндэрөөр сэгнэнэ. Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээе нарилнаар сахихын түлөө тэмсэн, ДРВ-дэхи социалис байгуулалтые үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ баатар вьетнам арадай ехэ амжалта туйлахадань Вьетнамай Ажалшадай парти ехэ хубита оруулна гээд олон газетэнүүд статьянууд, шэнжэлэлнүүд соогоо бэшэнэ.

(ТАСС).

ЛОНДОН

БҮЛГЭМЭЙ ОЙ

ТАСС

СССР-тэй соёлой харилсаа холбоо бэелүүлхэ бүлгэмэй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ болобо. Советскэ Союзай, Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоной удаа хэдэхэн һарын үнгэрэмсээр иимэ эмхи бии болгогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо эмхиин эдэбхитэд совет искусство ба соёлые Англида үргэнөөр дэлгэрүүлэн тарааха ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Англиин оперно элитэ мэдээжэ дуушанай нэгэн Мартин Лоуренс заседаниин эхилхын урда тээ суглаагшадай үмэнэ дуунуудые дуулаһан байна. Ородой агууехэ композиторнуудай — Глинкын, Римский-Корсаковой, Мусоргскиин, мүн ород, англи ба американ арадуудай хэдэ хэдэн дуунуудые гүйсэдхэбэ.

Бүлгэмэй түрүүлэгшэ Л. Кроун амаршалгын үгэ хэлээ.

ДЕЛИ

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

ТАСС

Һаяхан Исламабадта гар табигдаһан хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай хэлсээе бэелүүлхэ түрүүшын алхамуудые Инди, Пакистан хэбэ. 250 миллион рупий сэнтэй Пакистанай хлопогые Индидэ худалдаха тухай ехэ хэлсээндэ «Коттон корпорейшн оф Индиа», «Коттон экспорт корпорейшн оф Пакистан» гэдэг фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд Бомбей хотодо гар табяа. Энэ хэлсээн али алиндань ашатай туһатай байха. Тиигэжэ тэрэ Индиин, Пакистанай хоорондохи худалдаа наймаанай хэлсээе бэелүүлгэдэ һайн эхи табиха байна гээд Пакистанай делегациин толгойлогшо Нусрат Хасан мэдүүлбэ.

УНШАГТЫ[Н] hонирхохо[ор] байхат

ПУШКИН ТУХАЙ ШЭ[НЭ] ЗҮЙЛНҮҮД

ОРОДОЙ агууехэ поэ[т] ... Московско гүрэнэй му[зейн] нэмэл научна заседани А. Пушкинай ажаябадал, а[жал] ябуулгые шэнжэлэлгэдэхи ш[энэ] зүйлнүүдтэ зорюулагдаа.

Тодорхойлон хэлэбэл, ур[да] мэдээжэ бэшэ байһан ... хэдэн документнүүдые, тэдэ[нэй] тоодо Пушкинай автог[ра]фуудые шэнжэлэгшэд ... рүүлбэ. Горьковско ... ластьдо олдоһон докуме[нт]нүүд, номууд дээрэ ... дэй бэшэлгэнүүд бусад ав[тор]нуудай гар бэшэгүүдтэ ... нэй хэһэн тэмдэглэлнүүд ... зүйлнүүдэйнь дунда бии. Н. ... Гончаровагай, тэрэнэй ... нэрэй, аханарай. Алекс[андр] Сергеевичэй түрэлхидэй ... Сергей Львовичой, Надеж[да] Осиповнагай бэшэгүүд олон[ой] һонирхол үүсхэнэ, анхарал ... тана. Пушкинай үеын лите[ра]тор Н. А. Маркеевичэй «Пу[ш]кинай автографууд тухай ... рэг» гэһэн тэмдэглэлнү[үд] (1855 он) үнэтэй сэнтэй бай[на]. Наталия Николаевнагай бэ[шэ]гүүд энэ «хэрэг» соо бии.

Поэдэй элинсэг хулинсаг ... саатан — А. П. Ганнибал ... хай һонин мэдээнүүдые лени[н]градайхид толилһон байга[а]. Пушкинай үхэлдэ зорюулагд[а]һан статьянууд Кишиневто ... добо. Эдэнэр 1837 оной ... һара соо Молдавида, Валахид[а] толилогдоһон байха юм.

А. С. Пушкинай түрэһ[эн] 175 жэлэй ойн жэлдэ сов[ет] эрдэмтэдэй гүнзэгы удхат[ай] олон зохёол хэблэгдээ. Тэ[рэ]нэй зохёолнуудай суглуулбар[и]нууд хэдэ дахин барлагда[н] гараа. Номуудые шэмэглэдэ[г] эрхим урашуул эдэниие зур[а]гуудаар гоёоһон байна. Ой[н] баярай 10 томтой суглуулба[]риин түрүүшынь ном гараба.

УДЭГЕ АРАДАЙ ҮЙҺЭН ДААМ

АЛАС-ДУРНА зүгэй ара[дуу]дудай түүхын, археологиин ба этнографиин институдай эрдэ[м]тэ хүдэлмэрилэгшэ В. В. По[д]маскин Примориин хизаар[ай] хойто захадахи Акзу гэжэ то[с]хондо национальна наадан[ай] һонирхолтой хэрэгсэл — үйһ[эн] даам олобо. Наһажаал удэгэ[й] А. Соуги дээрэһээ доошо[о] 10 зурлаагаар сэхэ таһал[һан] үйһэн самбар тэрээндэ хару[ул]лаа. Хоёр хүн табан сагаан, та[]бан хара үйһэн даамаар тэрэ[э]дээрэ наададаг юм ха.

Удэгэйн даам ород даам[ай] гансал бодонуудайнгаа тоогоо[р] бэшэ, мүн түхэл маягаар[аа] ондоо юм.

Ямар нэгэ «харгы» ... олон бодотой үлэһэниинь ш[үү]дэг байна. Хэрбээ нэгэнэй[нь] ...

ГЭС-МУЗЕЙ

ЭХИР ДҮРБЭН

3000 ЖЭЛЭЙ БОТИНКА

... лаар оёгдоһон элдэб түхэл[эй] гуталнууд эндэ суглуулагдан[]хай.

1910 ондо эмхидхэгдэн байгуулагдаһан энэ музейдэ 3000 гаран паар гутал бии юм.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 68-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33 61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н.02317. Заказ № 0444